

РІЧНИЙ ЗВІТ

НКЦПФР 2019

НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ З ЦІННИХ
ПАПЕРІВ ТА ФОНДОВОГО РИНКУ

РІЧНИЙ ЗВІТ НКЦПФР 2019

ЗМІСТ

6	Передмова
8	Основні моменти 2019 року
12	Ключові показники ринку капіталу
14	Керівництво
16	Організаційна структура
17	Історія Комісії
24	Результати роботи за напрямками
24	Розвиток законодавства в сфері ринків капіталу та корпоративного управління
27	Розвиток нормотворчої діяльності про цінні папери, ринок капіталу та акціонерні товариства
29	Методологія корпоративного управління та корпоративних фінансів
31	Нагляд за станом корпоративного управління та корпоративними фінансами емітентів цінних паперів
35	Методологія регулювання діяльності професійних учасників на ринку капіталу
38	Ліцензування професійних учасників ринку капіталу
42	Регулювання діяльності з надання інформаційних послуг на ринку капіталу
44	Діяльність об'єднань професійних учасників ринку капіталу (ОПУ) і саморегулювних організацій професійних учасників ринку капіталу (СРО)
46	Пруденційний нагляд на ринку капіталу
50	Нагляд та контроль за діяльністю професійних учасників ринку капіталу
53	Фінансовий моніторинг, запобігання відмиванню коштів та боротьба із тероризмом
55	Правозастосування на ринку капіталу
59	Підготовка фахівців з питань ринку капіталу
61	Фінансова звітність та аудит на ринку капіталу
64	Внутрішній контроль в Комісії
65	Міжнародна співпраця та євроінтеграція
71	Надання адміністративних послуг
73	Розвиток людських ресурсів
80	Фінансове забезпечення
82	Комунікаційна політика
84	Розвиток інформаційних ресурсів

ПЕРЕДМОВА

Цього року Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку, яка відповідає за державне регулювання ринку цінних паперів виповнюється 25 років. Протягом цього періоду Комісія разом з національним ринком цінних паперів пройшли декілька етапів еволюційного розвитку.

Історія Комісії розпочалася у 1995 році від прийняття Указу Президента України про створення Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку. Тоді країна отримала регулятора, на який була покладена функція розвитку та контролю за ринком цінних паперів.

Головним завданнями Комісії були визначені створення державної системи регулювання ринку, розробка і прийняття перших законодавчих і нормативних актів, які повинні були забезпечити правове поле для функціонування ринку цінних паперів і його учасників.

Перший етап розвитку ринку – це був період виходу України на початку 1990-х років зі складу Радянського Союзу, що збігся у часі з процесом створення тисяч приватних акціонерних товариств та сотень фінансових компаній, які займалися залученням коштів населення під випуск цінних паперів. І хоч діяльність цих установ на ринку була стихійною й неорганізованою, а самі цінні папери мали характер штучно підтримуваної вартості, цей етап можна назвати першими кроками розвитку ринку цінних паперів в Україні.

В ті часи розвиток економіки і ринку відбувався хаотично і безконтрольно, що призвело до значних змін і надовго сформувало у масовій свідомості недовіру до фінансових інструментів як до об'єктів інвестування. Це, у свою чергу, загальмувало процес розвитку інституту приватного інвестування в Україні, наслідки цього негативного впливу відчутні досі.

Ті часи поставили перед колективом Комісії чимало важливих викликів. Працівники Комісії можуть по праву пишатися своїми досягненнями, адже саме вони стояли у витоків створення вітчизняного ринку цінних паперів та формування його регулятора, як прозорого та відкритого органу державної влади.

Значний крок національний ринок цінних паперів зробив у 1995 – 1997 роках, що засвідчило його важливу роль у реформуванні економіки країни і це стало початком третього етапу. Комісією було розроблено та на законодавчому рівні визначено принципи та шляхи розвитку ринку

цінних паперів – була прийнята Концепція функціонування та розвитку ринку цінних паперів (1995 рік), Закони України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» (1996 рік), «Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні» (1997 рік).

У період з 2000 по 2005 роки у зв'язку із завершенням масової приватизації, зростанням обсягів інвестування в економіку України, необхідністю належного обслуговування інвестиційних процесів та забезпечення ефективного захисту прав інвесторів – ринок цінних паперів, а з ним і його регулятор, перейшли до нового третього етапу свого розвитку. Цей етап характеризувався пошуком ефективного власника, що зумовило появу нових систем розподілу власності, продаж об'єктів великої приватизації та активне залучення до приватизаційних процесів зовнішніх інвесторів.

Інфраструктура ринку цінних паперів розвивалась паралельно з розвитком регулятора: в цей час з'явилася велика кількість торговельних майданчиків, розвивались спочатку реєстраторські, а потім депозитарні установи, створювалась позабіржова фондова торгова система, розвивались професійні асоціації та спілки. На жаль, такий бурхливий розвиток ринку призвів і до появи значної кількості схем обкрадання і обдурювання інвесторів.

Сучасна історія Комісії почалася з 2015 року, коли був прийнятий важливий документ, який чітко задекларував вектор розвитку ринку – Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року. Команда Комісії брала активну участь у її розробці та реалізації завдань на всіх етапах, які стали результатом кардинальних трансформацій рельєфу ринку цінних паперів.

В рамках впровадження заходів Комплексної програми удосконалено систему корпоративного управління в господарських товариствах, приведено у відповідність до європейських стандартів законодавство в сфері емісії цінних паперів та розкриття інформації на ринку капіталів, забезпечено умови для запровадження інституту номінального утримувача з метою спрощення процедури іноземного інвестування в Україні та багато іншого.

Останні законодавчі зміни корпоративного законодавства, які відбулись у 2017-2018 роках,

забезпечили високий рівень прозорості і якості звітування українських емітентів і це принесе відповідні «дивіденди». Настане час і українські компанії зможуть ефективно залучати інвестиції шляхом здійснення публічної пропозиції своїх цінних паперів.

Робота по повному виконанню завдань Комплексної програми 2020 ще не закінчена і буде здійснюватися вже в межах реалізації Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року, яка була презентована у січні 2020 року.

Вже третій рік триває масштабна трансформація самого регулятора. Коли ми розпочали процес трансформації Комісії, ми отримали серйозні виклики, які ставлять перед нами споживачі фінансових послуг та бізнес. Весь минулий рік Комісія працювала вже за новою функціональною організаційною моделлю, що є найпоширенішою та найбільш гнучкою у світі. Нам вдалося збалансувати функції структурних підрозділів, унеможливити дублювання, значно підвищити якість внутрішніх процесів та пришвидшити їх, привести розподіл функцій між підрозділами регулятора до кращих міжнародних практик.

Комісія і до сьогодні продовжує працювати над зміною та удосконаленням операційної моделі, приведенням бізнес-процесів у відповідність до кращих світових практик, розробкою системи відповідальності, запровадженням чіткого розмежування функціональних обов'язків, побудовою системи внутрішнього контролю, тощо.

Важливою подією для Комісії стало голосування 12 вересня 2019 року у Верховній Раді за закон про «спліт». Після його підписання Президентом ми почали активно готуватися до консолідації функцій, які нам передає Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, зокрема, державного регулювання недержавних пенсійних фондів, фондів фінансування об'єктів будівництва та/або здійснення операцій з нерухомістю.

Наразі ми очікуємо розгляду у Верховній Раді ключового закону, за яким буде жити і працювати вся команда регулятора і національний ринок у майбутньому – це проект закону №2284. Фактично це нова редакція закону про ринки капіталу і закону про товарні біржі. Ми дуже сподіваємось на прогрес в розвитку національного законодавства, який дасть старт багатьом важливим процесам на ринку капіталів України.

ОСНОВНІ МОМЕНТИ 2019 РОКУ

	 ЗАКОНОДАВСТВО	 РЕГУЛЮВАННЯ	 СПІВПРАЦЯ	 РОЗВИТОК	 СЕРВІСИ
січень			29.01.19 НКЦПФР та НКРЕКП домовились про співпрацю у створенні та вдосконаленні ефективних механізмів біржової торгівлі на енергетичному та фінансовому ринках і підписали відповідний Меморандум.		31.01.19 Запустили новий онлайн-сервіс пошуку власників пакетів акцій акціонерних товариств (5% і більше). Дані постійно оновлюються. За результатами пошуку можна автоматично сформувати відповідну довідку.
лютий		15.02.19 Авторизували першого уповноваженого провайдера інформаційних послуг з оприлюднення фінансової звітності та інформації з фондового ринку України - Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України.		15.02.19 Розпочали підготовку антикорупційної програми НКЦПФР на 2019-2020 роки для оцінки корупційних ризиків у своїй діяльності.	
березень	27.03.19 Завершили розробку проекту Закону України «Про загальнообов'язкове накопичувальне пенсійне забезпечення», який дозволить почати розбудову в Україні другого рівня системи пенсійного забезпечення. Законопроект погоджений з усіма міністерствами та відомствами.		28.03.19 Підписали Меморандум з USAID Проектом енергетичної безпеки, домовилися співпрацювати з питань залучення та використання міжнародної технічної допомоги з метою реформування сектору енергетики України і забезпечення енергетичної безпеки. Одним із напрямків співробітництва визначене надання допомоги НКЦПФР задля створення системи організованої торгівлі енергетичними продуктами.		

				
ЗАКОНОДАВСТВО	РЕГУЛЮВАННЯ	СПІВПРАЦЯ	РОЗВИТОК	СЕРВІСИ

квітень	11.04.19 Перейшли на запровадження моделі регуляторного нагляду, заснованої на оцінці ризиків. Доцільність інспекцій і перевірок учасників ринку відтепер визначатиметься потенційним впливом можливих порушень на ринки капіталу.	15.04.19 Запровадили систему «єдиного вікна», яка дозволила спростити процес взаємодії з учасниками ринку та зробити його більш прозорим. Працюємо над тим, щоб більшість послуг надавати в електронному форматі.
	19.04.19 Зареєстрували першу емісію українського емітента за правилами, адаптованими до стандартів ЄС. Першим емітентом цінних паперів, випуск корпоративних облігацій якого здійснений в Україні, став Таскомбанк.	

травень	06.05.19 Почали працювати над адаптацією умов біржової торгівлі в Україні до європейських правил. Зміни сприятимуть більшій прозорості операцій на ринку, встановленню справедливих цін, та допоможуть регулятору оперативно реагувати на маніпулятивні угоди.	24.05.19 Затвердили план заходів зі створення умов для функціонування в Україні енергетичних хабів: товарних багатосторонніх торгових систем, на яких здійснюватиметься торгівля енергетичними товарами та пов'язаними фінансовими продуктами. План містить карту гармонізації законодавства України зі стандартами ЄС.

червень	18.06.19 Почала функціонувати Система фінансової звітності (СФЗ) у форматі XBRL - відповідний програмний комплекс для подання звітності та спеціалізований веб сайт frs.gov.ua. 5000 суб'єктів звітування розпочали підготовку до розкриття інформації у новому форматі.
---------	---

	 ЗАКОНОДАВСТВО	 РЕГУЛЮВАННЯ	 СПІВПРАЦЯ	 РОЗВИТОК	 СЕРВІСИ
липень		12.07.19 Професійні учасники ринку отримали можливість пропонувати своїм клієнтам програмні продукти для дистанційного укладання договорів купівлі-продажу фінансових інструментів. 17.07.19 Акції публічної компанії Ferrexpo Plc (Велика Британія) допущені до обігу на території України. Досі такі акції могли торгуватися лише на позабіржовому ринку України. 31.07.19 Схвалено Стандарти корпоративного управління для професійних учасників фондового ринку.	15.07.19 Підписали Меморандум з Міністерством економічного розвитку і торгівлі, маючи на меті спільно розбудовувати в Україні сучасну модель організованої торгівлі товарними активами, яка відповідатиме кращим міжнародним стандартам. Міністерство підтримало зміни законодавства щодо передачі функцій державного регулювання та нагляду за діяльністю товарних бірж до НКЦПФР.		
серпень				21.08.19 Фінансові регулятори розпочали процедуру публічного обговорення Стратегії розвитку фінансового сектору до 2025 року, яка повинна стати дороговказом для розвитку сектору на 2020-2025 роки.	
вересень	12.09.19 Верховна Рада України проголосувала за Закон України щодо вдосконалення функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг" ("спліт"). 20.09.19 Верховна Рада проголосувала за Закон України щодо захисту прав споживачів фінансових послуг. 30.09.19 Вперше була презентована нова редакція Закону про акціонерні товариства.		26.09.19 Проект USAID «Трансформація фінансового сектору» передав Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку сучасний програмний комплекс VIZOR Software вартістю в півмільйона доларів США. ПК буде використовуватись підприємствами для подання фінансової звітності, а фінансовими регуляторами – для більш ефективного нагляду за ринками.	30.09.19 В промислову експлуатацію введена нова ІТ-платформа Національного депозитарію України DEPEND Q. Цей важливий крок призведе до якісних змін у роботі системи депозитарного обліку українського ринку цінних паперів. В нову систему було переведено інформацію про 3 млн рахунків, номінальна вартість яких складає 1,7 трлн грн.	

				
ЗАКОНОДАВСТВО	РЕГУЛЮВАННЯ	СПІВПРАЦЯ	РОЗВИТОК	СЕРВІСИ

ЖОВТЕНЬ	17.10.19 У Верховній Раді зареєстрований Проект Закону щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів (реєстраційний номер 2284). Організованим товарним ринкам і ринкам капіталу бути в Україні!	07.10.19 3 нормативно-правових актів Комісії остаточно вилучені норми, які містили обов'язок учасника фондового ринку публікувати в офіційному друкованому виданні Комісії інформацію про результати діяльності. 10.10.19 Конституційний суд України, розглянувши подання 47 народних депутатів щодо конституційності положень законів, які регулюють процедуру проведення сквіз-ауту, відмовив депутатам у відкритті провадження у справі.			
	25.11.19 У Верховній Раді зареєстрована нова редакція Проекту Закону про акціонерні товариства (реєстраційний номер 2493). 27.11.19 Комітет з питань фінансів, податкової та митної політики рекомендував Верховній Раді ухвалити Проект Закону щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів (реєстраційний номер 2284) за основу у першому читанні.				
листопад					
грудень		28.12.19 Оприлюднена українська таксономія фінансової звітності UA XBRL МСФЗ 2019 – склад статей та показників фінансової звітності, що підлягають розкриттю підприємствами, які за вимогами законодавства зобов'язані складати та подавати фінансову звітність за міжнародними стандартами у єдиному електронному форматі.			

КЛЮЧОВІ ПОКАЗНИКИ РИНКУ КАПІТАЛУ

Обсяг інвестицій громадян в цінні папери

28,9
млрд грн

придбано цінних паперів
фізичними особами –
резидентами протягом року

55,18
млрд грн

номінальна вартість цінних
паперів,
що знаходяться на рахунках
депонентів – фізичних осіб

Кількість емітентів цінних паперів

9 241

емітентів цінних паперів

Кількість ліцензіатів (професійних учасників фондового ринку)

709

ліцензіатів (професійних
учасників фондового ринку)

Кількість фінансових інструментів, включених до біржового реєстру

5

випусків акцій

525

випусків ОВДП

9

випусків
облігацій
підприємств

2

облігації
внутрішніх
місцевих позик

Бюджет на регулювання фондового ринку

135,6
млн грн

видатки
споживання:
123,1 млн грн

видатки
розвитку:
12,5 млн грн

КЕРІВНИЦТВО

Тимур Хромаєв,
Голова НКЦПФР

Розпочав кар'єру в 1997 році в Управлінні зовнішнього боргу Міністерства фінансів України. Пізніше очолив Управління ринків капіталу Департаменту державного боргу міністерства. У 2001 році був призначений заступником голови правління ЗАТ «Комерційний банк НРБ-Україна», а з 2002 року перейшов на аналогічну позицію у ЗАТ «ТАС-Інвестбанк». У лютому 2003 року заснував інвестиційну компанію «АРТА», яка з часом стала одним з лідерів українського інвестиційного ринку. З 2013 року до призначення Головою Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку у січні 2015 року обіймав посаду виконавчого директора компанії GASE Energy, Inc. На посаду Голови НКЦПФР призначений 30 січня 2015 року.

Першу економічну освіту отримав в Union College, штат Нью-Йорк, США (1997 рік). Згодом з 2008 по 2010 роки продовжив навчання у Київському національному університеті ім. Тараса Шевченка, а пізніше в Інституті міжнародних відносин на факультеті Міжнародного права, отримавши ступінь магістра.

Максим Лібанов,
Член НКЦПФР

Розпочав свою кар'єру в Комісії в грудні 2002 року. З липня 2005 року очолив підрозділ з питань стратегії розвитку ринків капіталу. Опікувався адаптацією профільного законодавства України до законодавства ЄС в рамках Угоди про Асоціацію, впровадженням міжнародних стандартів IOSCO, IOPS, OECD та інших міжнародних організацій, розробкою, аналізом та супроводженням законодавчих ініціатив з цих питань, працював над програмними та стратегічними документами з питань розвитку ринків капіталу, координував роботу з питань підготовки та сертифікації спеціалістів на фондовому ринку. На посаду Члена НКЦПФР призначений 28 лютого 2018 року.

У 2004 році здобув ступінь магістра права у Київському національному університеті ім. Тараса Шевченка, а згодом у 2006 році ступінь магістра з фінансів у Київському національному економічному університеті ім. В. Гетьмана. У 2010 році отримав ступінь кандидата юридичних наук, захистив дисертацію на тему «Правове регулювання фінансування професійних пенсій в Україні».

Дмитро Тарабакін, Член НКЦПФР

Має значний досвід роботи на фондовому ринку. З 1995 року в рамках проекту KPMG Barents Group працював над створенням асоціації та біржі ПФТС, де пізніше обіймав посаду директора-контролера. У 1997 році став головним трейдером відділу по роботі з акціями в українському офісі Wood&Company, а з 1999 року працював трейдером у польському офісі компанії. У 2000 році призначений керуючим директором інвестиційної компанії Dragon Capital. Приймав безпосередню участь у здійсненні десятків IPO українських компаній. На посаду Члена НКЦПФР призначений 30 січня 2015 року.

Економічну освіту отримав у Національному університеті «Києво-Могилянська академія», яку закінчив у 1996 році. В 1994-1995 рр. навчався в Roosevelt University в Чикаго за спеціалізацією «Фінанси».

Олександр Панченко, Член НКЦПФР

Має значний досвід роботи в інвестиційній сфері. Розпочав кар'єру в інвестиційній компанії «Прспект Інвестментс», де пройшов шлях від спеціаліста фінансового відділу до фінансового директора (1997 – 2001 рр.). Протягом семи років працював у інвестиційній групі «Міленіум Капітал», почав з посади фінансового директора і завершив роботу як генеральний директор «Міленіум Ессет Менеджмент». Керував створенням та запуском інвестиційних фондів, відповідав за результати управління фондами, а також входив у інвестиційний комітет. У квітні 2008 року Олександр був призначений на посаду директора КУА-АПФ «Тройка діалог Україна», відповідав за діяльність з управління активами приватних клієнтів, недержавних пенсійних фондів та інститутів спільного інвестування. На посаду Члена НКЦПФР призначений 30 січня 2015 року.

У 1997 році закінчив Національну академію управління за спеціальністю «Фінанси та кредит».

Ігор Назарчук, Член НКЦПФР

Розпочав роботу в Державній комісії з цінних паперів та фондового ринку у 1995 році, майже з самого початку її створення. Він очолював підрозділ розвитку законодавства на ринку цінних паперів, брав участь у розробці першого законодавства України в сфері реєстраторської діяльності, діяльності зберігачів цінних паперів та інститутів спільного інвестування. Починаючи з 1998 року працював у юридичній фірмі «Бейкер і Макензі», спеціалізуючись на цивільному, фінансовому та корпоративному праві. Ігор брав участь у підготовці та реалізації проектів щодо перших випусків єврооблігацій України, випусків американських депозитарних розписок на акції українських емітентів. У 2002 році став засновником юридичної фірми «Васько, Назарчук і партнери». На посаду Члена НКЦПФР призначений 30 січня 2015 року.

У 1991 році з відзнакою закінчив Національний юридичний університет ім. Я.Мудрого. У 1996 році пан Назарчук захистив науковий ступінь кандидата юридичних наук.

ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА

ДМИТРО ТАРАБАКІН
Член Комісії

ОЛЕКСАНДР ПАНЧЕНКО
Член Комісії

ТИМУР ХРОМАЄВ
Голова Комісії

Комітет
з управління
змінами та ризиками

МАКСИМ ЛІБАНОВ
Член Комісії

ІГОР НАЗАРЧУК
Член Комісії

Комітет з питань
функціонування
депозитарних
установ та
посттрейдингової
інфраструктури

Комітет з
функціонування
інституційних
інвесторів та компаній
з управління активами

Комітет
з питань функціонування
емітентів
та корпоративного
управління

Комітет
з питань
правозастосування

Комітет з питань
функціонування
торговців
цінних паперів
та фондових бірж

Комітет
з питань ІТ технологій
та захисту інформації

ОКСАНА САХНАЦЬКА
Керівник апарату

Помічники Голови та
Членів Комісії

Радники Комісії

Департамент
стратегічного
розвитку

Департамент методології
регулювання професійних
учасників ринку
цінних паперів

Департамент ліцензування
професійних учасників
фондового ринку

Департамент нагляду
за професійними учасниками
фондового ринку

Департамент систематизації
та аналізу фінансової звітності
учасників ринків капіталу
та пруденційного нагляду

Департамент проведення
інспекцій професійної
діяльності

Департамент
правозастосування

Департамент роботи з
персоналом та запобігання
корупції

Департамент міжнародної
співпраці та комунікацій

Юридичний департамент

Департамент
інформаційних технологій

Управління методології
корпоративного управління
та корпоративних фінансів

Департамент реєстрації
емісій цінних паперів

Департамент нагляду
за станом корпоративного
управління та корпоративними
фінансами

Департамент контролінгу
та планування

Управління
бухгалтерського обліку,

Управління
документообігу

Управління
"Єдине вікно"

Управління
адміністративної діяльності

ІСТОРІЯ КОМІСІЇ

Історія сучасного ринку цінних паперів України бере початок від прийняття у 1991 році Закону України «Про цінні папери і фондову біржу». Державну комісію з цінних паперів та фондового ринку було утворено Указом Президента України від 12 червня 1995 року. Протягом року у Комісії з'явилася мережа територіальних управлінь.

Ключові завдання Комісії викладені в Законі України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» від 1996 року, зокрема це:

- формування та забезпечення реалізації єдиної державної політики щодо розвитку та функціонування ринку цінних паперів та їх похідних в Україні, сприяння адаптації національного ринку цінних паперів до міжнародних стандартів;
- координація діяльності державних органів з питань функціонування в Україні ринку цінних паперів та їх похідних;
- здійснення державного регулювання та контролю за випуском і обігом цінних паперів та додержання законодавства у цій сфері;
- захист прав інвесторів шляхом застосування заходів щодо запобігання і припинення порушень законодавства на ринку цінних паперів, застосування санкцій за порушення законодавства у межах своїх повноважень;
- сприяння розвитку ринку цінних паперів;
- узагальнення практики застосування законодавства України з питань випуску та обігу цінних паперів в Україні, розроблення пропозицій щодо його вдосконалення.

У 1997 році Указом Президента України затверджено Положення про Комісію, у якому зазначено, що Державна комісія з цінних паперів та фондового ринку входить до центральних органів виконавчої влади, підпорядкована Президенту України і підзвітна Верховній Раді України, а у своїй діяльності повинна керуватися Конституцією і нормативно-правовими актами України.

У 2002 році з метою подальшого вдосконалення державного регулювання ринку цінних паперів та у зв'язку з додатковими функціями, покладеними Законами України «Про інститути спільного інвестування (пайові та корпоративні інвестиційні фонди)», «Про обіг векселів в Україні» і «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг» Президентом України 25 вересня 2002 року було видано Указ «Про додаткові заходи щодо вдосконалення діяльності Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку».

Розподіл обов'язків між членами Комісії, який дозволяє належним чином організовувати взаємодію з державними органами влади за напрямками роботи Комісії

закріплено в Наказі Голови Комісії від 03.02.2005 №104.

Після 16 років діяльності у 2011 році регулятор змінив свою назву на Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. Того ж року була затверджена чинна редакція Положення про НКЦПФР.

Повертаючись до витоків історії Комісії, можна визначити декілька важливих періодів в її діяльності. Перший етап – це період виходу України на початку 1990-х років зі складу Радянського Союзу, що збігся у часі з процесом створення приватних акціонерних товариств та фінансових компаній, які займалися залученням коштів населення під випуск власних цінних паперів. І хоч діяльність цих установ на ринку цінних паперів була стихійною й неорганізованою, а самі цінні папери мали характер штучно підтримуваної вартості, цей етап можна назвати першими кроками розвитку ринку цінних паперів в Україні.

На початку цього періоду розвиток економіки відбувався хаотично і безконтрольно, він призвів до значних змін і надовго сформував у масовій свідомості недовіру до фінансових інструментів як до об'єктів інвестування. Це, у свою чергу, загальмувало процес розвитку інституту приватного інвестування в Україні, наслідки цього негативного впливу відчутні досі. Проте у більшості розвинутих країн роль і частка приватних інвесторів (фізичних осіб) завжди мала вагоме значення у функціонуванні ринку цінних паперів.

Другий етап характеризувався прискореними темпами масової приватизації та створенням державної системи регулювання ринку – ДКЦПФР, визначення та розподіл повноважень щодо регулювання ринку серед інших державних органів.

Ринок почав формуватися у зв'язку з випуском в обіг та створенням вторинного ринку купівлі-продажу компенсаційних сертифікатів і тінювого ринку приватизаційних майнових сертифікатів – ваучерів. Ціна первинного ринку виявилася надто умовною. А от вторинні ринки продемонстрували до цього виду державних цінних паперів можливість дієвості ринкового механізму ціноутворення. Нові інструменти та пільгова передплата, знов повернули приватного інвестора на ринок. У цей період створюються псевдобіржі – центри сертифікатних аукціонів, з'являється велика кількість фінансових посередників, формується інформаційна база та інші інфраструктура.

Більшість сприймає масову приватизацію як таку, що не

мала економічного сенсу, бо в неї не було закладено механізму виявлення реального власника та здійснення ефективного управління підприємством. Але масова приватизація все ж таки мала вагоме значення для формування інвестиційної свідомості українців і стала базою для створення ринку цінних паперів та його інфраструктури в Україні.

Значний крок національний ринок цінних паперів зробив у 1995 – 1997 роках, що засвідчило його важливу роль у реформуванні економіки країни і це стало початком третього етапу.

Комісією було розроблено та на законодавчому рівні визначено принципи та шляхи розвитку ринку цінних паперів – Концепція функціонування та розвитку ринку цінних паперів (1995 рік), Закони України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» (1996 рік), «Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні» (1997 рік). Основними результатами роботи регулятора цього періоду можна вважати створення:

- системи нагляду за дотриманням законодавства на ринку цінних паперів;
- системи реєстрації прав власності на цінні папери;
- системи розкриття інформації про емітентів та професійних учасників ринку.

У період з 2000 по 2005 роки у зв'язку із завершенням масової приватизації, зростанням обсягів інвестування в економіку України, необхідністю належного обслуговування інвестиційних процесів та забезпечення ефективного захисту прав інвесторів – ринок цінних паперів, а з ним і його регулятор, перейшли до нового третього етапу свого розвитку. Цей етап характеризувався пошуком ефективного власника, що зумовило появу нових систем розподілу власності, продаж об'єктів великої приватизації та активне залучення до приватизаційних процесів зовнішніх інвесторів.

Інфраструктура ринку цінних паперів розвивалась паралельно з розвитком регулятора: в цей час з'явилася велика кількість торговельних майданчиків, розвивались спочатку реєстраторські, а потім депозитарні установи, створювалась позабіржова фондова торгова система, розвивались професійні асоціації та спілки. На жаль, такий бурхливий розвиток ринку призвів і до появи значної кількості схем обкрадання і обдурювання інвесторів.

У відповідь на нові виклики Комісією було розроблено стратегічно важливий документ – Комплексну програму розвитку фондового ринку 2001-2005 роки, – в якому, зокрема, закладені заходи щодо зміцнення системи державного регулювання ринку задля ефективного контролю та розвитку ринку цінних паперів.

У 2002 році Указом Президента України «Про заходи щодо розвитку корпоративного управління в акціонерних товариствах» визначено першочергові заходи щодо розвитку корпоративного управління в Україні в цілому.

Одним з першочергових заходів щодо формування та функціонування в Україні дієздатної депозитарної системи було прийняття рішення Комісії від 02.06.2002 року №108 «Про створення центрального депозитарію корпоративних цінних паперів».

Також до основних завдань регулятора у ті роки входило завдання спростити процедуру знерухомлення цінних паперів, випущених у документарній формі. Питання щодо досить тривалого часу виконання процедури знерухомлення цінних паперів, випущених у документарній формі, а тому й необхідності її спрощення, свого часу піднімалося Фондом державного майна України, який виступав співвиконавцем по зазначеним заходам Програми.

Намагаючись знайти ефективне рішення накопиченим проблемам в цій сфері Комісія затвердила наступні документи:

- Порядок реєстрації випуску акцій акціонерними товариствами, які створені в процесі приватизації (корпоратизації) і 100 відсотків акцій яких належать державі, при зміні форми випуску;
- Рішення щодо погодження наказу Фонду державного майна України про затвердження Порядку знерухомлення цінних паперів, що належать державі й випущені в документарній формі.

Основними досягненнями цього етапу можна вважати:

- розвиток ринкової інфраструктури (поява біржових та позабіржових установ, агенцій з перереєстрації прав власності – незалежних реєстраторів та депозитарних установ, створення професійних асоціацій);
- створення галузі професійних учасників ринку цінних паперів

(брокерських та фінансових компаній);

- активне входження до українського ринку цінних паперів зовнішнього венчурного капіталу.

Четвертий етап розвитку ринку цінних паперів в Україні триває і до сьогодні. Знакова подія для ринку відбулась у травні 2015 року, коли Національна рада реформ підтримала та схвалила Комплексну програму розвитку фінансового сектору України до 2020 року. Програму також було затверджено рішеннями регулятора фінансового сектору: Національним банком України, Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку та Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

Основна мета Комплексної програми – розбудова в Україні повноцінного, дієвого та ефективного фінансового ринку, збалансування всіх його сегментів, розбудова інфраструктури та зміцнення стійкості до загроз. Комплексна програма повинна бути реалізована у III етапі:

- I етап – вирішення проблем минулого та очищення фінансового сектору (2014-2016);
- II етап – закладення фундаменту для розвитку системи (2015-2017);
- III етап – реалізація заходів щодо самого розвитку (2017-2020).

У лютому 2017 року фінансові регулятори переглянули Комплексну програму розвитку фінансового сектору України до 2020 року і оновили частину завдань у зв'язку із:

- розширенням та поглибленням периметру деяких заходів, додаванням нових заходів для виконання;
- затримкою розподілу функцій Нацкомфінпослуг («спліта»), подальшої розбудови моделі консолідованого нагляду та регулювання на ринку фінансових послуг;
- затримкою у прийнятті законопроектів, важливих для подальшого просування реформи. Так, наприклад, тільки від прийняття законопроектів №2413а та №2414а щодо спліту функцій Нацкомфінпослуг напряду залежали понад десять проектів Програми.
- подекуди амбіційними строками заходів Програми з самого початку її розробки.

В цей час Комісія започаткувала багато трансформацій в різних напрямках. У Верховній Раді були зареєстровані декілька проектів законів, розроблених за активної участі фахівців Комісії, які пропонували зміни корпоративного законодавства, новий підхід до регулювання ринків капіталу, удосконалювали фінансові інструменти, систему розкриття інформації на ринку та багато іншого.

Першим ключовим блоком у роботі Комісії було очищення ринку від неякісних активів («сміттєвих» цінних паперів), підвищення вимог до професійних посередників, багато уваги приділялось якості аудиту емітентів цінних паперів і розкриттю фінансової звітності. У 2017 році у фокусі Комісії додалось питання реформування безпосередньо самого регулятора.

У березні 2020 року був опублікований звіт про виконання Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року. Враховуючи складність і комплексність завдань, які ставилися перед регуляторами, рівень виконання Програми було визнано як прийнятний. Загалом дві третини кроків Програми виконано повністю або хоча б одним регулятором. Виконання решти завдань буде здійснюватися вже у межах реалізації Стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року, яка була презентована у січні 2020 року.

Успішна реалізація більшості передбачених Програмою завдань сприяла вирішенню низки економічних проблем України, накопичених у попередні роки, та поверненню країні макроекономічної стабільності після кризи 2014-2015 рр. Посилення регуляторних вимог до діяльності фінансових установ та розкриття ними інформації, підвищення якості нагляду, заходи, спрямовані на їх оздоровлення і докапіталізацію, суттєво поліпили прозорість і стійкість фінансового сектору.

Що ж стосується самої Комісії, то вже третій рік поспіль триває масштабна внутрішня трансформація. У червні 2017 року було прийнято рішення припинити діяльність як окремих суб'єктів територіальних управлінь, зокрема Центрального територіального департаменту, Західного територіального управління, Східного територіального управління, Південно-Українського територіального управління. Вони приєднуються до складу Центрального апарату Комісії.

Запроваджена нова організаційна структура Комісії за функціональною ознакою, відповідно до якої основними напрямками діяльності визначені:

- корпоративне управління і корпоративні фінанси;
- ліцензування професійних учасників;
- нагляд за професійними учасниками (моніторинг звітності, пруденційний нагляд, тощо);
- правозастосування (в т.ч. контрольно-правова робота);
- стратегічне планування та нормотворча діяльність.

Світовий досвід демонструє, що функціональна модель організаційної структури є найпоширенішою та найбільш гнучкою. Тому для ефективного функціонування Комісії було обрано саме її.

Ці кроки були частиною масштабної трансформації регулятора, яка передбачена Меморандумом про співпрацю з Міжнародним валютним фондом та Комплексною програмою розвитку фінансового сектору України до 2020 року (компонент В. «Розбудова інституційної спроможності регуляторів фінансового сектору»). Трансформація дозволить максимально сбалансувати функції структурних підрозділів регулятора, унеможливити дублювання процесів, значно підвищити якість цих процесів, пришвидчити їх, привести розподіл функцій між підрозділами регулятора до кращих міжнародних практик.

Комісія і до сьогодні продовжує працювати над зміною та удосконаленням операційної моделі, приведенням бізнес-процесів у відповідність до кращих світових

практик, розробкою системи відповідальності, запровадженням чіткого розмежування функціональних обов'язків, побудовою системи внутрішнього контролю, тощо.

Підбиваючи підсумки історичного розвитку, варто відзначити, що драйвером та ключовим ресурсом багаторічної ефективної діяльності регулятора ринку цінних паперів – є співробітники Комісії. Штатна чисельність працівників станом на 31.12.2019 року становила 460 осіб. Серед них 57 осіб, які мали стаж роботи у державному органі – більше 20 років, більше 15 років – 84 особи, більше 10 років – 76 осіб, більше 5 років – 80 осіб. Ці дані однозначно свідчать про стабільність колективу, яка характеризується досить тривалою спільною роботою задля досягнення стратегічних цілей.

ІСТОРІЯ КЕРІВНИЦТВА КОМІСІЇ ЗА 25 РОКІВ

ЧЕРВЕНЬ 1995-ЛИСТОПАД 1996

ГРУДЕНЬ 1996 - ЧЕРВЕНЬ 2000

ЛИПЕНЬ 2000 - ЖОВТЕНЬ 2000

ЛИСТОПАД 2000 - КВІТЕНЬ 2002

ТРАВЕНЬ 2002 - ЧЕРВЕНЬ 2002

ЛИПЕНЬ 2002 - ЛИПЕНЬ 2003

СЕРПЕНЬ 2003 - ЧЕРВЕНЬ 2004

ЛИПЕНЬ 2004 - ЧЕРВЕНЬ 2005

ЛИПЕНЬ 2005 - ТРАВЕНЬ 2009

ЧЕРВЕНЬ 2009 - ВЕРЕСЕНЬ 2009

ЖОВТЕНЬ 2009 - БЕРЕЗЕНЬ 2010

КВІТЕНЬ 2010 - ЛИПЕНЬ 2011

СЕРПЕНЬ 2011 - ГРУДЕНЬ 2011

СІЧЕНЬ 2012 - ТРАВЕНЬ 2013

ЧЕРВЕНЬ 2013 - СІЧЕНЬ 2015

ЛЮТИЙ 2015 - КВИТЕНЬ 2016

ТРАВЕНЬ 2016 - СЕРПЕНЬ 2016

ВЕРЕСЕНЬ 2016 - БЕРЕЗЕНЬ 2017

КВИТЕНЬ 2017 - ЛЮТИЙ 2018

БЕРЕЗЕНЬ 2018

**У 2019 році
Верховна Рада України
прийняла такі законопроекти,
що стосуються фінансового
сектору:**

Закон України

**«Про внесення змін до
деяких законодавчих
актів України щодо
удосконалення функцій із
державного регулювання
ринків фінансових послуг»
від 12.09.2019 №79-ІХ.**

Створено правове підґрунтя
для оптимізації функцій
національних регуляторів у
сфері фінансових ринків та
забезпечення покращення
державного регулювання
діяльності з надання
фінансових послуг.

РОЗВИТОК ЗАКОНОДАВСТВА

у сфері ринків капіталу та корпоративного управління

Без чіткої та актуальної законодавчої бази ефективна діяльність ринків неможлива, а завдання щодо становлення ліквідних, надійних та прозорих національних ринків капіталу значно ускладнюються. Тому даний напрям роботи є одним з пріоритетних завдань Комісії.

Ключовими напрямками в цій сфері є здійснення заходів по виконанню зобов'язань України відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, а також заходів, направлених на сприяння залученню інвестицій та захист прав інвесторів.

Закон України

**«Про внесення змін до
деяких законодавчих актів
України щодо захисту прав
споживачів фінансових
послуг» від 20.09.2019
№122-ІХ.**

Запроваджено надійну
державну систему захисту
прав споживачів фінансових
послуг, що сприятиме
зростанню рівня довіри
споживачів до фінансового
ринку, покращенню
інвестиційного клімату
в країні та залученню
грошових коштів населення
у фінансовий ринок.

На розгляд Верховної Ради України у 2019 році були внесені такі законопроекти, в розробці яких брали активну участь фахівці Комісії:

проект Закону України

«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів»

(реєстраційний номер 2284 від 17.10.2019).

Зазначений законопроект спрямований на запровадження на ринках капіталу України та найкращих правових норм і стандартів, в тому числі актів Європейського законодавства, а саме:

- Рекомендацій Міжнародної асоціації свопів та деривативів (ISDA);
- Директиви №2014/65/ЄС від 15.05.2014 про ринки фінансових інструментів (MiFID II);
- Регламенту ЄС №600/2014 від 15.05.2014 про ринки фінансових інструментів (MiFIR);
- Регламенту ЄС №648/2012 від 04.07.2014 про позабіржові похідні інструменти, центральних контрагентів і торгові репозитарії (EMIR) та інших актів Європейського Союзу.

Зокрема, законопроектом передбачено:

- врегулювання професійної діяльності торговців цінними паперами, трансформуючи їх у повноцінні інвестиційні фірми з метою розширення можливостей надання ними більш широкого спектру послуг;
- врегулювання функціонування ринку деривативних фінансових інструментів;
- розширення переліку фінансових інструментів, зокрема, передбачено існування таких цінних паперів: депозитні сертифікати банку, зелені облігації, опціонні сертифікати, депозитарні розписки тощо;
- розбудова інфраструктури, необхідної для повноцінного функціонування ринку деривативних контрактів, зокрема, шляхом імплементації положень регламенту EMIR в частині створення торгового репозиторію;

- запровадження механізмів остаточності розрахунків та ліквідаційного нетінгу;
- врегулювання діяльності центрального контрагенту відповідно до європейських стандартів;
- запровадження інституту загальних зборів та адміністратора за випуском облігацій для забезпечення ефективного захисту прав власників облігацій.

Також законопроектом передбачено врегулювання принципів функціонування організованих товарних ринків та забезпечення уніфікованого підходу до організації торгівлі активами, допущеними до торгівлі на таких ринках, з метою убезпечення прозорості цін та запобігання маніпулюванню.

Документ прийнято Верховною Радою України в першому читанні за основу (19.12.2019).

проект Закону України

«Про акціонерні товариства»

(реєстраційний номер 2493 від 25.11.2019).

Законопроект спрямований на удосконалення законодавства України у сфері корпоративного управління та діяльності товариств у відповідності до актів Європейського Союзу, зокрема:

- Директиви №2007/36/ЄС від 11.06.2007 про реалізацію окремих прав акціонерів у лістингових компаніях;
- Директиви №2017/1132/ЄС від 14.06.2017 стосовно деяких аспектів законодавства про компанії.

Також документ націлений на підвищення позиції України у рейтингу Світового банку Doing Business за показником «Захист прав міноритарних інвесторів».

Законопроект передбачає вдосконалення та подальшу гармонізацію законодавства про компанії, а саме:

- запровадження механізму проведення загальних зборів із застосуванням електронного голосування;
- приведення норм щодо представництва акціонерів у відповідності до законодавства Європейського Союзу;

- запровадження в акціонерних товариствах однорівневої структури управління товариством;
- врегулювання питання відповідальності посадових осіб акціонерного товариства;
- приведення норм щодо злиття, приєднання, виділу та поділу акціонерних товариств у відповідності до законодавства Європейського Союзу.

Проект закону було розглянуто Комітетом Верховної Ради України з питань економічного розвитку (15.01.2020) та рекомендовано Верховній Раді України прийняти його в першому читанні за основу.

проект Закону України

«Про загальнообов'язкове накопичувальне пенсійне забезпечення»

(реєстраційний номер 2683 від 27.12.2019).

Законопроект визначає правові, економічні й організаційні засади загальнообов'язкового накопичувального пенсійного забезпечення в Україні та враховує вимоги низки європейських актів, зокрема:

- Директива №2016/2341/ЄС від 14.12.2016 щодо діяльності і нагляду за інституціями недержавного пенсійного забезпечення (IORPsl);
- Директива №2009/65/ЄС від 13.07.2009 щодо узгодження законів, підзаконних та адміністративних положень, які стосуються інститутів спільного інвестування у цінні папери, що обертаються (UCITS).

Запровадження повноцінного функціонування системи загальнообов'язкового накопичувального забезпечення, передбаченого вказаним законопроектом, дає можливість громадянам України отримувати після досягнення пенсійного віку додаткові пенсійні виплати за рахунок внесків до накопичувальної пенсійної системи. Це поступово приведе до підвищення рівня соціального захисту людей, а також дозволить залучити потужний внутрішній довгостроковий інвестиційний ресурс в національну економіку.

проект Закону України**«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту прав інвесторів від зловживань на ринках капіталу».**

Документ розроблений з метою приведення законодавства України у відповідність до:

- принципів та цілей регулювання ринку цінних паперів Міжнародної організації комісій з цінних паперів (IOSCO);
- Регламенту ЄС №596/2014 від 16.04.2014 про зловживання на ринку (MAR);
- Директиви №2014/57/ЄС від 16.04.2014 про кримінальні санкції щодо ринкових зловживань (MAD).

Законопроектом передбачається:

- врегулювання питання протидії зловживанням на ринку цінних паперів;
- удосконалення системи нагляду та контролю за діяльністю її учасників у відповідності до найкращих світових стандартів;
- посилення інституційної та фінансової спроможності Комісії, а також забезпечення правових умов здійснення нею міжнародної співпраці.

Комісією у 2019 року розпочато розробку низки законопроектів, направлених на вдосконалення розрахункової та клірингової інфраструктури ринків капіталу, імплементацію актів законодавства в сфері спільного інвестування.

З метою забезпечення модернізації інфраструктури ринків капіталу в Україні у відповідності до міжнародних стандартів, за підтримки ЄБРР було розроблено та затверджено Концепцію реформи інфраструктури ринків капіталу в Україні. В рамках реалізації цієї Концепції розпочато роботу над створенням цільової моделі реформування депозитарної, розрахункової та клірингової інфраструктури ринків капіталу та

розроблено нову редакцію Закону України «Про депозитарну систему України».

Документ передбачає приведення діяльності депозитарних установ та Центрального депозитарію у відповідність до актів Європейського Союзу, а саме:

- Директиви №2014/65/ЄС від 15.05.2014 про ринки фінансових інструментів (MiFID II);
- Регламенту ЄС №600/2014 від 15.05.2014 про ринки фінансових інструментів (MiFIR);
- Регламенту ЄС №909/2014 від 23.07.2014 про вдосконалення розрахунків у цінних паперах в Європейському Союзі та центральні депозитарії цінних паперів (CSDR);
- Принципів побудови інфраструктури фінансового ринку (PFMI-IOSCO).

Заплановані нововведення сприятимуть реалізації прогресивних змін у депозитарній та кліринговій діяльності відповідно до кращих світових практик.

За підтримки проекту Європейського Союзу FINREG «Посилення регулювання та нагляду за небанківським фінансовим ринком» розпочато розробку **законопроекту про інвестиційні фонди**, який спрямований на гармонізацію законодавства України в сфері спільного інвестування у відповідності до вимог актів Європейського Союзу, таких як:

- Директиви №2009/65/ЄС від 13.07.2009 щодо узгодження законів, підзаконних та адміністративних положень, які стосуються інститутів спільного інвестування у цінні папери, що обертаються (UCITS);
- Директиви №2011/61/ЄС від 08.06.2011 про менеджерів альтернативних інвестиційних фондів (AIFM);
- Регламенту ЄС №345/2013 від 17.04.2013 про європейські фонди венчурного капіталу (VCF).

Зокрема, документом створюється законодавче поле для діяльності інвестиційних фондів в Україні, у відповідності до європейських правил діяльності UCITS, AIFM, VCF, дія якого розповсюджуватиметься на новостворені «класичні» інвестиційні фонди. Також передбачається перехідний період та можливість трансформації діяльності існуючих інститутів спільного інвестування у інвестиційні фонди, у відповідності до європейських вимог.

Зважаючи на завершення строків впровадження заходів Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року регуляторами фінансового ринку 28.05.2019 було підписано Меморандум «Про взаєморозуміння та співробітництво між Національним банком України, Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Фондом гарантування вкладів фізичних осіб та Міністерством фінансів України з питань підготовки та впровадження стратегії розвитку фінансового сектору України до 2025 року».

В рамках виконання зазначеного Меморандуму регуляторами фінансового сектору було розроблено **Стратегію розвитку фінансового сектору України до 2025 року**.

Документ затверджений рішенням Правління Національного банку України від 26.12.2019 №1010-рш, рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 27.12.2019 №97, рішенням Фонду гарантування вкладів фізичних осіб від 13.01.2020 №67, розпорядженням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг України від 14.01.2020 №55.

Очікується, що у найближчі роки робота Комісії у напрямку забезпечення проведення та реалізації реформ у сфері ринків капіталу, удосконалення корпоративного управління та захисту прав інвесторів буде базуватись на виконанні заходів, визначених Стратегією 2025.

РОЗВИТОК НОРМОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

**про цінні папери, ринок капіталу
та акціонерні товариства**

Ринок капіталу України продовжує активно розвиватись і цьому передувала напружена нормотворча діяльність Комісії.

За 2019 рік Комісією було опрацьовано 23 закони та кодекс України, що надійшли до регулятора на узгодження. З метою приведення у відповідність до діючого законодавства, Комісією здійснювався моніторинг та аналіз нормативно-правових актів.

Комісією у 2019 році було затверджено та подано на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України 45 нормативно-правових актів, з яких:

- 37 – вносять зміни до діючих нормативно-правових актів;
- 5 – регулюють нові правові відносини;
- 3 – щодо втрати чинності нормативно-правових актів.

Серед іншого, протягом 2019 року Комісією разом з Міністерством юстиції України було затверджено 4 спільних нормативно-правових акти.

Співробітниками Комісії у звітному періоді було підготовлено 130 висновків, а саме:

- 45 про проведення юридичної експертизи;
- 45 про проведення антидискримінаційної експертизи;
- 40 про проведення гендерно-правової експертизи.

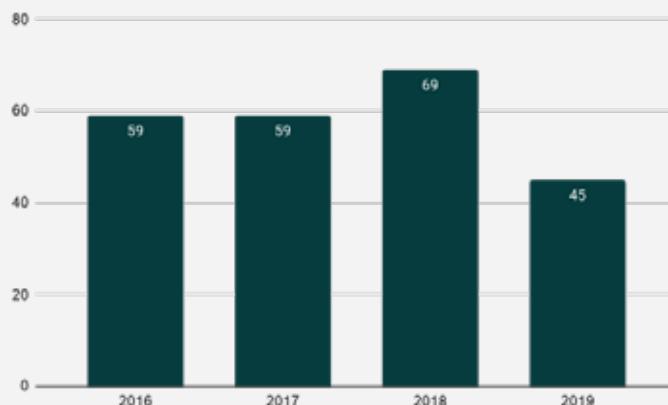
Державну реєстрацію у 2019 році пройшло 37 нормативно-правових актів, які було систематизовано відповідно до Положення про порядок здійснення систематизації нормативно-правових актів Комісії (наказ Голови Комісії від 24.10.2012 №988).

У 2019 році Міністерство юстиції України здійснило 12 виїзних перевірок, під час яких порушень з боку Комісії законодавства про державну реєстрацію нормативно-правових актів не виявлено.

Регулятором у 2019 році було прийнято 807 рішень, які не є нормативно-правовими актами, а приймаються Комісією на виконання функцій визначених законодавством України, а також видано 237 наказів (з основної діяльності) та 6 розпоряджень Голови Комісії.

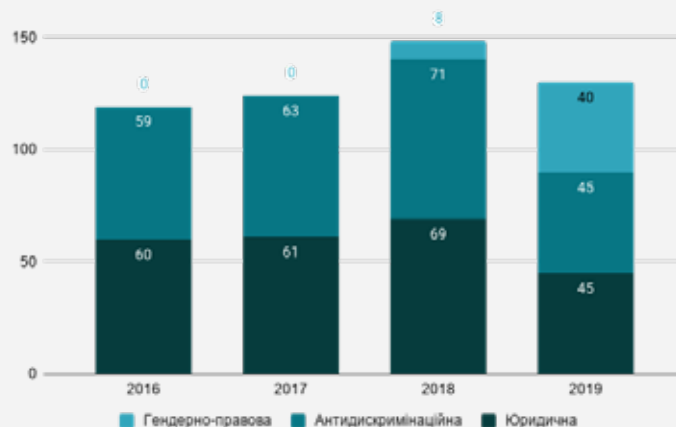
Діаграма 1

Кількість затверджених та поданих на державну реєстрацію нормативно-правових актів

Діаграма 2

Кількість проведених експертиз нормативно-правових актів

Діаграма 3

Систематизація нормативно-правових актів Комісії

МЕТОДОЛОГІЯ

корпоративного управління та корпоративних фінансів

Робота із приведення нормативно-правових актів у відповідність до Закону України від 16.11.2017 №2210-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення ведення бізнесу та залучення інвестицій емітентами цінних паперів» активно продовжувалась Комісією і у 2019 році.

З метою удосконалення законодавства розроблено:

- рішення Комісії від 09.04.2019 №210 «Про затвердження Змін до Вимог до положення про винагороду та звіту про винагороду членів наглядової ради та виконавчого органу акціонерного товариства», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10.05.2019 № 475/33446;
- рішення Комісії від 11.07.2019 №381 «Про внесення змін до Переліку іноземних фондових бірж, на яких мають бути допущені до обігу цінні папери іноземних емітентів, що мають намір отримати допуск до обігу цінних паперів на території України», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 29.07.2019 за №826/33797.

Регулятор розробив низку важливих нормативно-правових актів:

- рішення Комісії від 09.04.2019 №206 «Про виконання вимог частини 10 статті 64-1 Закону України «Про акціонерні товариства» щодо орієнтовного (невиключного) переліку фінансових інструментів»;
- рішення Комісії від 09.04.2019 №207 «Про затвердження Порядку розрахунку кількості голосуючих акцій, що належать фізичній особі або юридичній особі відповідно до фінансових інструментів, передбачених частиною десятою статті 64-1 Закону України «Про акціонерні товариства», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 25.06.2019 №660/33631;
- рішення Комісії від 16.04.2019 №214 «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (щодо публікації в офіційному друкованому виданні Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку)», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 09.07.2019 №754/33725;
- рішення Комісії від 27.12.2019 №801 «Про затвердження Положення про порядок здійснення емісії облігацій міжнародних фінансових організацій та їх обігу», яке

подано на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України у встановленому законодавством порядку.

Комісією прийнято рішення про втрату чинності таких нормативних актів:

- рішення від 29.08.19 №465 «Про визнання таким, що втратило чинність, рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 31.07.2012 №1073», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 17.09.2019 №1027/33998;
- рішення Комісії від 26.09.19 №569 «Про визнання таким, що втратило чинність, рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 14.05.2013 №822», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 15.10.2019 №1109/34080.

Крім того, у зв'язку із втратою чинності Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» розроблено рішення Комісії від 16.10.2019 №608, зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 25.10.2019 №1135/34106. Відповідно до якого рішення Комісії від 01.10.2013 №2074 «Про затвердження Порядку організації проведення аукціонів у провадженні у справах про банкрутство та вимог до їх організаторів стосовно майна державних підприємств та підприємств, у статутному капіталі яких частка державної власності перевищує п'ятдесят відсотків, управління якими здійснює Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку» визнається таким, що втратило чинність.

З метою удосконалення законодавства щодо розкриття інформації емітентами цінних паперів протягом 2019 року Комісією розроблено такі нормативно-правові акти:

- рішення Комісії від 02.04.2019 №194 «Про внесення змін до Положення про розкриття інформації емітентами цінних паперів», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 25.04.2019 №445/33416;
- рішення Комісії від 24.12.2019 №781 «Про затвердження Змін до Положення про розкриття інформації емітентами цінних

паперів», яке подано на державну реєстрацію до Міністерства юстиції України у встановленому законодавством порядку.

Крім того, регулятором внесено зміни до «Концептуальних засад функціонування загальнодоступної інформаційної бази даних Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку про ринок цінних паперів» - рішення Комісії 15.02.2019 №85 «Про внесення змін до рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку 25.12.2012 №1857».

Також Комісією розроблено та прийнято рішення від 05.11.2019 №677 «Про затвердження Змін до Положення про консолідований нагляд за діяльністю небанківських фінансових груп, переважна діяльність у яких здійснюється особою, яка отримала ліцензію на провадження професійної діяльності на фондовому ринку», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 16.01.2020 №47/34330, яким:

- встановлено порядок виявлення та визнання небанківських фінансових груп, переважна діяльність у яких здійснюється фінансовими установами, нагляд за якими здійснює Комісія;
- удосконалено порядок погодження відповідальної особи небанківської фінансової групи, встановлено вимоги до такої особи, порядок подання змін до інформації про відповідальну особу, підстави визначення іншої відповідальної особи;
- внесено окремі зміни до порядку визначення регулятивного капіталу небанківської фінансової групи;
- встановлено порядок та періодичність розрахунку величини регулятивного капіталу та нормативу розміру такого капіталу небанківської фінансової групи та порядку і строків подання до Комісії відповідних даних, а також дій групи у разі, якщо її регулятивний капітал є меншим значення нормативу розміру регулятивного капіталу;
- доповнено нормативно-правовий акт новим розділом щодо розкриття інформації про небанківську фінансову групу.

НАГЛЯД

за станом корпоративного управління та корпоративними фінансами емітентів цінних паперів

Рівень корпоративного управління є одним з ключових факторів, що обумовлює інвестиційний клімат в країні, впливає на ефективність діяльності товариств, визначає ступінь захищеності прав інвесторів та врахування інтересів інших зацікавлених осіб.

На виконання Україною зобов'язань, взятих відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, Верховною Радою України було прийнято вкрай важливий **Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо підвищення рівня корпоративного управління в акціонерних товариствах» від 23.03.2017 №1983-VIII, який запровадив процедуру «squeeze out»,** відповідно до норм Директиви 2004/25/ЄС Європейського Парламенту та Ради щодо пропозицій про поглинання.

Порядок проведення процедури «squeeze out» визначений статтею 652 Закону України «Про акціонерні товариства». Зазначимо, що відповідно до пункту 2 розділу II Закону №1983 протягом двох років з дня набрання чинності закону особа (особи, які діють спільно), яка станом на дату набрання чинності є прямо або опосередковано з урахуванням кількості акцій, що належать їй або її афілійованим особам, вже є власником домінуючого контрольного пакета акцій акціонерного товариства, має право скористатись положенням статті 652 Закону України «Про акціонерні товариства» виключно в порядку та на умовах, визначених у цьому пункті.

Станом на 31.12.2019 року було проведено 308 процедур «squeeze out». У звітному періоді було проведено 128 процедур.

Порядок визначення ціни обов'язкового продажу акцій визначено частинами 5 та 6 статті 652 Закону України «Про акціонерні товариства» та пунктом 2 розділу II Закону №1983.

Більшість акціонерних товариств, у яких проводилися процедури «squeeze out» у 2019 році затверджували ціну обов'язкового продажу акцій як ринкову вартість визначену суб'єктом оціночної діяльності (86% процедур «squeeze out»).

Співвідношення порядку проведених «squeeze out» показує, що більшість процедур здійснюється особами, які станом на дату набрання чинності Закону №1983 вже є власниками домінуючого контрольного пакета акцій акціонерного товариства (70% процедур «squeeze out»).

За інформацією отриманою від банківських установ

Діаграма 4

Кількість проведених процедур «squeeze out»

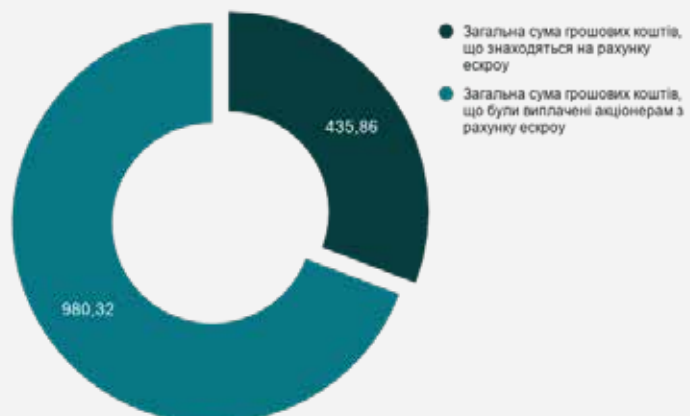
Діаграма 5

Розподіл акціонерних товариств за визначенням ціни обов'язкового продажу акцій у 2019 році, шт.

Діаграма 6

Показники процедури «squeeze-out» у банківських установах, млн грн

Таблиця 1

Показники процедури «squeeze-out»

Кількість акціонерів, акції яких викуплено	507 035
Сума коштів, сплачена за викуплені акції відповідно до надісланих вимог	1 416 186 920 грн
Показник середньої суми сплачених коштів	2 741 грн

(за виключенням 2 банківських установ, які відмовились надавати інформацію) 64% грошових коштів, було виплачено акціонерам з рахунку ескроу.

Щодо розподілу повноважень нагляду фінансових регуляторів за здійсненням процедури «squeeze out», то Комісія відповідно до пункту 321 Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» має право здійснювати контроль за виконанням учасниками ринку вимог, встановлених Законом України «Про акціонерні товариства», щодо:

- придбання акцій товариства за наслідками придбання контрольного пакета акцій та значного контрольного пакета акцій;
- обов'язкового продажу акцій акціонерами на вимогу особи (осіб, що діють спільно) - власника домінуючого контрольного пакета акцій;
- обов'язкового придбання акцій особою (особами, що діють спільно) - власником домінуючого контрольного пакета акцій на вимогу акціонерів.

У свою чергу Фонд державного майна України згідно з статтею 24 Закону України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні»:

- визначає правові засади здійснення оцінки майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні, її державного та громадського регулювання;
- забезпечує створення системи незалежної оцінки майна з метою захисту законних інтересів держави та інших суб'єктів правовідносин у питаннях оцінки майна, майнових прав та використання її результатів.

Комісія на постійній основі направляла Фонду державного майна України для здійснення

рецензування завірені копії звітів про незалежну оцінку ринкової вартості однієї простої акції акціонерних товариств, а він забезпечував рецензування звітів.

Всього було підготовлено 64 звіти про оцінку простої іменної акції, відповідно до пункту 67 Національного стандарту №1:

- 40 звітів класифікуються як такі, що у цілому відповідають вимогам нормативно-правових актів з оцінки майна, але мають незначні недоліки, що не вплинули на достовірність оцінки;
- 7 звітів – як такі, що не повною мірою відповідають вимогам нормативно-правових актів з оцінки майна і мають значні недоліки, що вплинули на достовірність оцінки, але можуть використовуватися з метою визначеною у звіті, після виправлення зазначених недоліків;
- 17 звітів – як такі, що не відповідають вимогам нормативно-правових актів з оцінки майна, є неякісними та непрофесійними і не можуть бути використаними.

У 2019 році Комісія продовжувала активну комунікацію з інвесторами та оперативно реагувала на їх звернення, як результат, було опрацьовано:

- 825 письмових звернень від фізичних та юридичних осіб, в тому числі 24 адвокатських запити та 39 запитів на публічну інформацію;
- 183 листи від особи (осіб, що діють спільно), яка має намір придбати акції, що з урахуванням кількості акцій, які належать їй та її афілійованим особам, за наслідками такого придбання становитимуть 10 і більше відсотків голосуючих акцій товариства відповідно до статті 64 Закону України «Про акціонерні товариства»;
- 39 повідомлень про набуття або відчуження значного пакета

акцій публічного акціонерного товариства відповідно до статті 641 Закону України «Про акціонерні товариства»;

- 43 листи від особи (осіб, що діють спільно) про укладення нею договору, за наслідками виконання якого вона з урахуванням кількості акцій, які належать їй та її афілійованим особам, стане (прямо або опосередковано) власником контрольного пакета акцій приватного акціонерного товариства відповідно до статті 65 Закону України «Про акціонерні товариства»;
- 38 листів від особи (осіб, що діють спільно), яка внаслідок придбання акцій приватного акціонерного товариства з урахуванням кількості акцій, які належать їй та її афілійованим особам, стала (прямо або опосередковано) власником контрольного пакета акцій приватного акціонерного товариства про набуття нею такого пакету відповідно до статті 65 Закону України «Про акціонерні товариства»;
- 30 публічних безвідкличних пропозицій відповідно до статті 65 Закону України «Про акціонерні товариства»;
- 2 листи від особи (осіб, що діють спільно) про укладення нею договору, за наслідками виконання якого вона з урахуванням кількості акцій, які належать їй та її афілійованим особам, стане (прямо або опосередковано) власником контрольного пакета акцій або значного контрольного пакета акцій публічного акціонерного товариства відповідно до статті 651 Закону України «Про акціонерні товариства»;
- 4 листи від особи (осіб, що діють спільно), яка внаслідок придбання акцій приватного акціонерного товариства з урахуванням кількості акцій, які належать їй та її афілійованим особам, стала (прямо або опосередковано) власником контрольного пакета акцій або

значного контрольного пакета акцій публічного акціонерного товариства про набуття нею такого пакету відповідно до статті 651 Закону України «Про акціонерні товариства»; 3 публічні безвідкличні пропозиції відповідно до статті 651 Закону України «Про акціонерні товариства»; 74 листи від особи (осіб, що діють спільно) про укладення нею договору, за наслідками виконання якого вона з урахуванням кількості акцій, які належать їй та її афілійованим особам, стане (прямо або опосередковано) власником домінуючого контрольного пакета акцій відповідно до статті 652 Закону України «Про акціонерні товариства» та/або повідомлень про намір скористатися правами, передбаченими статтею 652 Закону України «Про акціонерні товариства»; 127 публічних безвідкличних вимог 652 відповідно до статті 652 Закону України «Про акціонерні товариства».	- надано 235 листів роз'яснень вимог чинного законодавства; - на гарячу телефонну лінію Комісії звернулось 377 осіб; - на урядову «гарячу лінію» надійшло 216 звернень. Комісією у звітному періоді була прийнята низка окремих рішень Комісії, що відносяться до сфери нагляду за емітентами цінних паперів: 3 рішення щодо зупинення внесення змін до системи депозитарного обліку цінних паперів; 33 рішення щодо виключення з переліку товариств, якими зупинено внесення змін до системи депозитарного обліку цінних паперів; 17 рішень про заборону торгівлі цінними паперами; 2 рішення щодо відновлення торгівлі цінними паперами; 21 рішення щодо надання дозволу на проведення	вичерпного переліку операцій в системі депозитарного обліку цінних паперів щодо цінних паперів; 22 рішення про визнання цінних паперів емітента такими, що мають ознаки фіктивності. Проведено детальний моніторинг інформації від емітентів цінних паперів (майже 13,2 тис.), наданої до Комісії. Отримана інформація від емітентів цінних паперів у 2019 році: - регулярна річна інформація – 4 875; - регулярна проміжна інформація – 352; - особлива інформація – 7 588; - інформація щодо розкриття приватним акціонерним товариством, 100 відсотків акцій якого прямо або опосередковано належить одній особі, своєї структури власності – 392.
---	---	---

МЕТОДОЛОГІЯ

регулювання діяльності професійних учасників на ринку капіталу

Комісією у 2019 році розроблено 20 проектів нормативно-правових актів і здійснено супроводження та забезпечено державну реєстрацію в Міністерстві юстиції України 16 нормативно-правових актів, що регулюють діяльність професійних учасників ринку капіталу:

- рішення Комісії від 28.12.2018 №928 **«Про затвердження Змін до Положення про провадження депозитарної діяльності (щодо сприяння залученню інвестицій)»**, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28.02.2019 №209/33180. Запроваджено нові норми, що спрямовані на врегулювання питань, пов'язаних з діяльністю номінального утримувача та його взаємодією з депозитарними установами;

- рішення Комісії від 13.12.2018 №867 **«Про внесення змін до Положення про порядок звітування депозитарними установами до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку»**, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 11.01.2019 №30/33001. Доповнено Положення про порядок звітування депозитарними установами до Комісії новими нормами, що спрямовані на врегулювання питань, пов'язаних з діяльністю номінального утримувача та його взаємодією з депозитарними установами, поданням до Комісії оновленої інформації;
- рішення Комісії від 27.12.2018 №910 **«Про внесення змін до Положення про склад та структуру активів інституту спільного інвестування»**, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 20.02.2019 №172/331433. Удосконалено окремі норми, зокрема, щодо упорядкування питань залучення до складу активів венчурного фонду прав вимоги, забезпечення боргового зобов'язання (позики) належністю венчурному фонду частки в юридичній особі – позичальнику в розмірі 10 відсотків її статутного капіталу протягом всього строку дії договору позики, а також підвищення ефективності використання компаніями з управління активами наявних фінансових ресурсів венчурних інститутів спільного інвестування шляхом їх спрямування на більш прибуткові інвестиційні проекти;
- рішення Комісії від 22.01.2019 №20 **«Про внесення змін до Положення про іпотечне покриття звичайних іпотечних облігацій, порядок ведення реєстру іпотечного покриття та управління іпотечним покриттям звичайних іпотечних облігацій»**, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 12.02.2019 №157/33128. Внесено низку змін, у тому числі: уточнено, що аудитор, який здійснює контроль за дотриманням принципів збалансованості іпотечного покриття із заборгованістю за звичайними іпотечними облігаціями має бути включений до Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, що ведеться відповідно до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»; доповнено та змінено у відповідності до норм законодавства відомості про емітента, управителя, аудитора, що можуть зазначатися у договорі про управління іпотечним покриттям; встановлено, що звіт аудитора, передбачений Положенням, повинен бути складений відповідно до вимог Міжнародних стандартів аудиту;
- рішення Комісії від 05.02.2019 №46 **«Про внесення змін до деяких нормативних актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку»**, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 26.02.2019 №195/33166. Розроблено у зв'язку з необхідністю приведення трьох нормативно-правових актів Комісії у відповідність до вимог Закону України від 15.05.2018 №2418-VIII «Про внесення змін до деяких законів України щодо сприяння залученню іноземних інвестицій», з метою уточнення дій депозитарних установ та номінальних утримувачів щодо забезпечення виконання рішень Ради національної безпеки і оборони України про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій), уведених в дію відповідними Указами Президента України, питань при взаємодії між учасниками депозитарної системи України;
- рішення Комісії від 12.03.2019 №150 **«Про внесення змін до Положення про порядок скасування реєстрації випуску (випусків) інвестиційних сертифікатів інвестиційного фонду (інвестиційної компанії)»**, зареєстровано в Міністерстві юстиції 01.04.2019 №332/33303. Розроблено відповідно до законів України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні», «Про інститути спільного інвестування», «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»;
- рішення Комісії від 14.03.2019 №157 **«Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (з метою приведення у відповідність до вимог законодавства)»**, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 08.04.2019 №373/33344. Розроблено з метою приведення нормативно-правового акта Комісії у відповідність до вимог Закону України «Про електронні довірчі послуги», Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», Закону України від 16.11.2017 №2210-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення ведення бізнесу та залучення інвестицій емітентами цінних паперів», яким внесено зміни до п'яти нормативно-правових актів Комісії;
- рішення Комісії від 18.04.2019 №221 **«Про внесення змін до Положення про порядок оцінки вартості чистих активів інвестиційних фондів і взаємних фондів інвестиційних компаній»**, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 10.05.2019 №476/33447. Розроблено з метою приведення нормативно-правового акта у відповідність до Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність»;
- рішення Комісії від 14.05.2019 №249 **«Про затвердження Змін до Правил (умов) здійснення діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами»**, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 31.07.2019 №842/33813. Розроблено з метою приведення нормативно-правового акта Комісії у відповідність до Закону України від 15.05.2018 №2418-VIII «Про внесення змін до деяких законів України щодо сприяння залученню іноземних інвестицій» та реалізації єдиної державної політики на ринку цінних паперів. Зазначене рішення розроблене з метою врегулювання питання щодо надання можливості торговцям цінними паперами укладати договори купівлі – продажу цінних паперів, договори РЕПО, на неорганізованому ринку, шляхом обміну SWIFT – повідомленнями на підставі попередніх домовленостей, оформлених відповідним договором, з метою спрощення процедури укладання таких правочинів;
- рішення Комісії від 14.05.2019 №250 **«Про внесення змін до Положення про функціонування фондових бірж»**, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 11.06.2019 №604/33575. Розроблено з метою приведення у відповідність до вимог Закону України від 16.11.2017 №2210 - VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення ведення бізнесу та залучення інвестицій емітентами цінних паперів». Документ надає можливість проведення біржових торгів цінними паперами щодо яких не здійснювалась публічна пропозиція, та забезпечує подальше перебування цінних паперів у біржовому реєстрі, лише у разі розкриття емітентами таких цінних паперів інформації на фондовому ринку відповідно до вимог, встановлених статтями 40-411 Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок»;

- рішення Комісії від 13.06.2019 №326 **«Про затвердження Змін до Вимог до депозитарного договору між депозитарною установою і Центральним депозитарієм цінних паперів»**, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 09.07.2019 №747/33718. Розроблено з метою удосконалення регулювання питань провадження депозитарної діяльності, а саме уточнення певних вимог щодо взаємодії Центрального депозитарію та депозитарних установ під час провадження ними депозитарної діяльності, пов'язаних зі здійсненням технологічної та операційної модифікації системи депозитарного обліку Центрального депозитарію, передбаченої Комплексною програмою розвитку фінансового сектору України до 2020 року;
- рішення Комісії від 13.06.2019 №327 **«Про затвердження Змін до Положення про провадження депозитарної діяльності»**, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 09.07.2019 №750/33721. Розроблено у зв'язку з необхідністю удосконалення регулювання питань провадження депозитарної діяльності, а саме: системи зберігання та обліку цінних паперів, обліку інформації про власників цінних паперів, підвищення надійності збереження інформації про права на цінні папери інвесторів, поліпшення якості надання депозитарних послуг таким інвесторам;
- рішення Комісії від 09.07.2019 №361 **«Про внесення змін до Положення про порядок складання адміністративних даних щодо здійснення діяльності організаторами торгівлі, оприлюднення інформації та подання відповідних документів до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку»**, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 31.07.2019 №843/33814. Розроблено з метою приведення у відповідність вимогам Положення про функціонування фондових бірж, затвердженого рішенням Комісії від 22.11.2012 №1688, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 14.12.2012 №2082/22394, у частині вимог лістингу та допуску цінних паперів до обігу на фондовій біржі та доповнено зміст нерегулярних даних;
- рішення Комісії від 11.07.2019 №378 **«Про затвердження Переліку іноземних фондових бірж, на яких перебувають в**

обігу цінні папери іноземних емітентів, які можуть входити до складу активів інститутів спільного інвестування», зареєстровано в Міністерстві юстиції України 29.07.2019 №824/33795. Розроблено з метою врегулювання питання залучення до складу активів інститутів спільного інвестування цінних паперів іноземних емітентів, що можуть, згідно Закону України «Про інститути спільного інвестування», входити до складу активів інститутів спільного інвестування з урахуванням обмежень, установлених цим Законом безпосередньо для конкретних типів та видів інвестиційних фондів;

- рішення Комісії від 26.09.2019 №562 **«Про внесення змін до Положення про порядок складання та подання адміністративних даних щодо діяльності торговців цінними паперами до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку»**, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 05.12.2019 №1211/34182. Встановлено новий строк подання нерегулярних та квартальних даних, оновлює та встановлює нові форми довідок.
- рішення Комісії від 03.10.2019 №581 **«Про затвердження змін до деяких нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку»**, зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 10.12.2019 №1220/34191. Внесено зміни до низки нормативно-правових актів Комісії у зв'язку із реформуванням друкованого засобу масової інформації - бюлетеня «Відомості Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку» та приведенням деяких нормативно-правових актів Комісії до вимог Закону України від 23.03.2017 року №1982-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо використання печаток юридичними особами та фізичними особами - підприємцями», в частині виключення вимоги щодо наявності на документах, що подаються суб'єктом господарювання, відбитка його печатки.

Крім того, регулятором у 2019 році розроблено та забезпечено затвердження таких нормативно-правових актів:

- рішення Комісії від 31.10.2019 №637 «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового

ринку (щодо реєстраційних процедур інститутів спільного інвестування)». Розроблено з метою приведення нормативно-правових актів у відповідність до вимог законодавства;

- рішення Комісії від 05.11.2019 №671 «Про внесення змін до Положення щодо організації діяльності банків та їх відокремлених підрозділів при здійсненні ними професійної діяльності на фондовому ринку». Розроблено з метою удосконалення вимог до організації діяльності банків та їх відокремлених підрозділів при провадженні ними професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів);
- рішення Комісії від 14.11.2019 №689 «Про внесення змін до нормативно-правових актів про порядок звітування Центрального депозитарієм цінних паперів та депозитарними установами до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку». Розроблено у зв'язку із здійсненням технологічної та операційної модифікації системи депозитарного обліку Центрального депозитарію цінних паперів, передбаченої Комплексною програмою розвитку фінансового сектору України до 2020 року, затвердженою рішенням Комісії від 01.06.2018 №363, та необхідністю уточнення певних вимог щодо порядку звітування Центральним депозитарієм та депозитарними установами до Комісії;
- рішення Комісії від 14.11.2019 №690 «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку щодо провадження та припинення діяльності на фондовому ринку». Розроблено у зв'язку із здійсненням технологічної та операційної модифікації системи депозитарного обліку Центрального депозитарію цінних паперів, передбаченої Комплексною програмою розвитку фінансового сектору України до 2020 року, затвердженою рішенням Комісії від 01.04.2018 №363 та необхідністю уточнення певних норм Положення про припинення депозитарною установою провадження професійної діяльності на фондовому ринку - депозитарної діяльності, затвердженого рішенням Комісії від 08.04.2014 №431, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 28.04.2014 за №459/25236, шляхом викладення його у новій редакції.

ЛІЦЕНЗУВАННЯ

професійних учасників ринку капіталу

Професійна діяльність на ринку цінних паперів здійснюється на підставі ліцензії, виданої Комісією відповідно до норм законодавства.

Впродовж останніх років спостерігається тенденція щодо зменшення кількості суб'єктів з ліцензіями і пов'язано це з підвищення вимог регулятора до їх діяльності.

Таблиця 2

Загальна кількість суб'єктів, які мали ліцензії на провадження професійної діяльності

Професійні учасники	станом на 31.12.2016	зміна, %	станом на 31.12.2017	зміна, %	станом на 31.12.2018	зміна, %	станом на 31.12.2019	зміна, %
Торговці цінними паперами	302	-18,20%	270	-10,60%	242	-10,40%	221	-8,68%
Депозитарні установи	232	-9,00%	210	-9,50%	198	-5,70%	186	-6,06%
Компанії з управління активами	300	-6,30%	299	-0,30%	299	0,00%	297	-0,67%
Особи, що провадять клірингову діяльність	1	0,00%	1	0,00%	1	0,00%	1	0,00%
Фондові біржі	8	-20,00%	5	-37,50%	5	0,00%	4	-20,00%

Станом на 31.12.2019 ліцензії на провадження діяльності з організації торгівлі на ринку цінних паперів мали 4 фондові біржі:

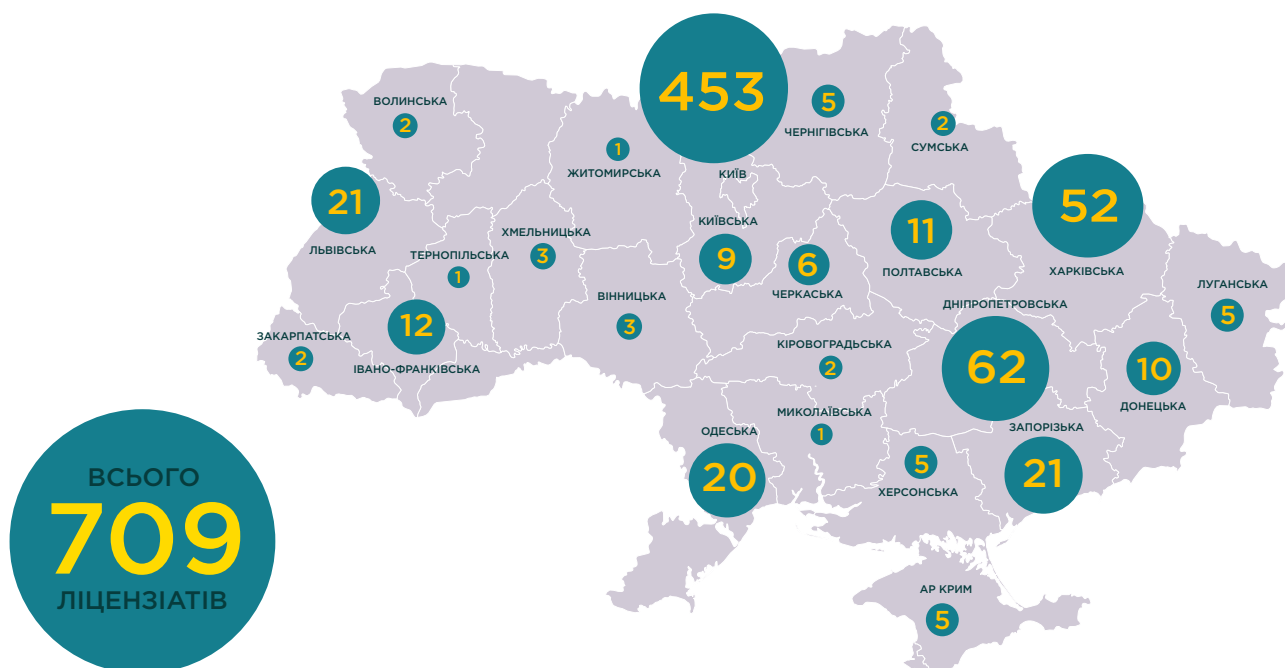
- АТ «Українська біржа»;
- АТ «Фондова біржа «ПФТС»;
- ПрАТ «Фондова біржа «Перспектива»;
- ПрАТ «Українська фондова біржа».

У 2019 році у ПрАТ «Фондова біржа «ІННЕКС» та ПрАТ «Українська міжбанківська валютна біржа» закінчився строк дії ліцензії на провадження діяльності з організації торгівлі на ринку капіталу.

Комісія у звітному періоді видала 2 ліцензії на провадження діяльності з організації торгівлі на ринку капіталу, з них 1 ліцензію про переоформлення, на підставі рішення суду.

На ринку цінних паперів станом на 31.12.2019 ліцензії на провадження діяльності з торгівлі цінними паперами мали 221 юридичні особи. У 2019 році було видано 11 та анульовано 54 ліцензії за окремим видом професійної діяльності – діяльності з торгівлі цінними паперами.

Інфографіка 1

Кількість суб'єктів, які мали ліцензії на провадження професійної діяльності за регіонами

Таблиця 3

Кількість ліцензій щодо діяльності з торгівлі цінними паперами

Найменування окремого виду професійної діяльності на фондовому ринку	станом на 31.12.2016	станом на 31.12.2017	станом на 31.12.2018	станом на 31.12.2019
Брокерська діяльність	291	260	234	214
Дилерська діяльність	278	247	216	197
Андеррайтинг	51	46	39	39
Діяльність з управління цінними паперами	24	26	23	20
Діяльність з управління іпотечним покриттям	1	1	1	1

Станом на 31.12.2019 ліцензії на провадження депозитарної діяльності мали 186 юридичних осіб. У звітному періоді було видано 5 та анульовано 20 ліцензій на провадження депозитарної діяльності.

Діаграма 7

Кількість виданих/анульованих ліцензій за окремими видами з торгівлі цінними паперами у 2019 році

Таблиця 4

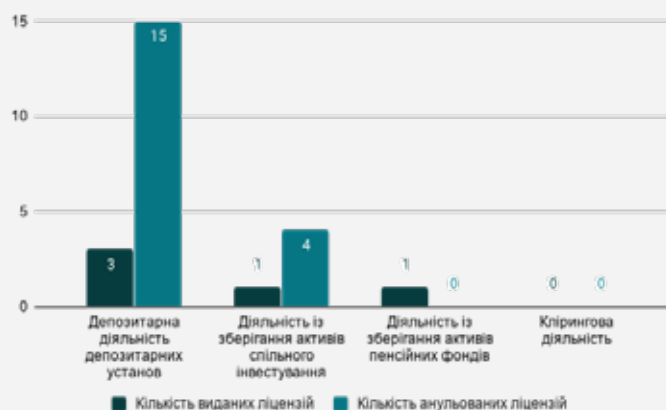
Кількість ліцензій щодо діяльності з депозитарної діяльності

Найменування окремого виду професійної діяльності на фондовому ринку	станом на 31.12.2016	станом на 31.12.2017	станом на 31.12.2018	станом на 31.12.2019
Депозитарна діяльність депозитарної установи	232	210	198	186
Діяльність із зберігання активів спільного інвестування	47	44	41	39
Діяльність із зберігання активів пенсійних фондів	14	14	14	15
Клірингова діяльність	1	1	1	1
Діяльність з управління іпотечним покриттям	1	1	1	1

Станом на 31.12.2019 діяльність з управління активами здійснювали 297 професійних учасників. Протягом 2019 року Комісією видано 5 та анульовано 7 ліцензій на провадження діяльності з управління активами інституційних інвесторів (діяльності з управління активами).

Діаграма 8

Кількість виданих/анульованих ліцензій за окремими видами з депозитарної діяльності у 2019 році

Таблиця 5

Кількість ліцензій щодо діяльності з управління активами

Найменування окремого виду професійної діяльності на фондовому ринку	станом на 31.12.2015	станом на 31.12.2016	станом на 31.12.2017	станом на 31.12.2018	станом на 31.12.2019
Компанії з управління активами	320	300	299	299	297

Кількість внесених в ЄДРІСІ корпоративних інвестиційних фондів та пайових інвестиційних фондів протягом 2019 року становила 140 інститутів спільного інвестування, серед них:

- 107 корпоративних інвестиційних фондів;
- 33 пайових інвестиційних фондів, з них вилучено з ЄДРІСІ 0 пайових та 0 корпоративних інвестиційних фондів.

Комісія протягом 2019 року отримала 29 повідомлень щодо прийнятих рішень про ліквідацію інститутів спільного інвестування.

РЕГУЛЮВАННЯ

діяльності з надання інформаційних послуг на ринку капіталу

З початку 2019 року запроваджено новий вид діяльності – діяльність з надання інформаційних послуг на ринку капіталу.

Цей вид послуг потребує авторизації та розроблений відповідно до підпункту 14 пункту 15 частини I Закону України від 16.11.2017 2210-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення ведення бізнесу та залучення інвестицій емітентами цінних паперів», який набрав чинності 1 січня 2019 року та, яким внесені зміни до Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок».

Комісія має право встановлювати:

- вимоги до особи, яка має намір провадити діяльність з надання інформаційних послуг на ринку капіталу для включення її до Реєстру осіб, уповноважених надавати такі послуги;
- порядок подання та перелік документів, які надаються заявником для включення його до такого Реєстру осіб;
- вимоги до програмно-технічних комплексів, що використовуються при провадженні діяльності з надання інформаційних послуг на ринку капіталу;
- порядок повідомлення Комісії про зміни в інформації та/або документах, поданих для включення особи до Реєстру

осіб та для отримання свідоцтва про включення до Реєстру;

- порядок ведення Реєстру осіб, уповноважених надавати інформаційні послуги, та оприлюднення інформації з нього;
- вимоги до свідоцтва про включення до Реєстру осіб;
- вимоги до договорів з надання інформаційних послуг на ринку капіталу.

З 1 січня 2019 року діяльність з надання інформаційних послуг на ринку капіталу можуть провадити юридичні особи, яких було авторизовано та які отримали свідоцтво про включення до Реєстру осіб, уповноважених надавати такі інформаційні послуги.

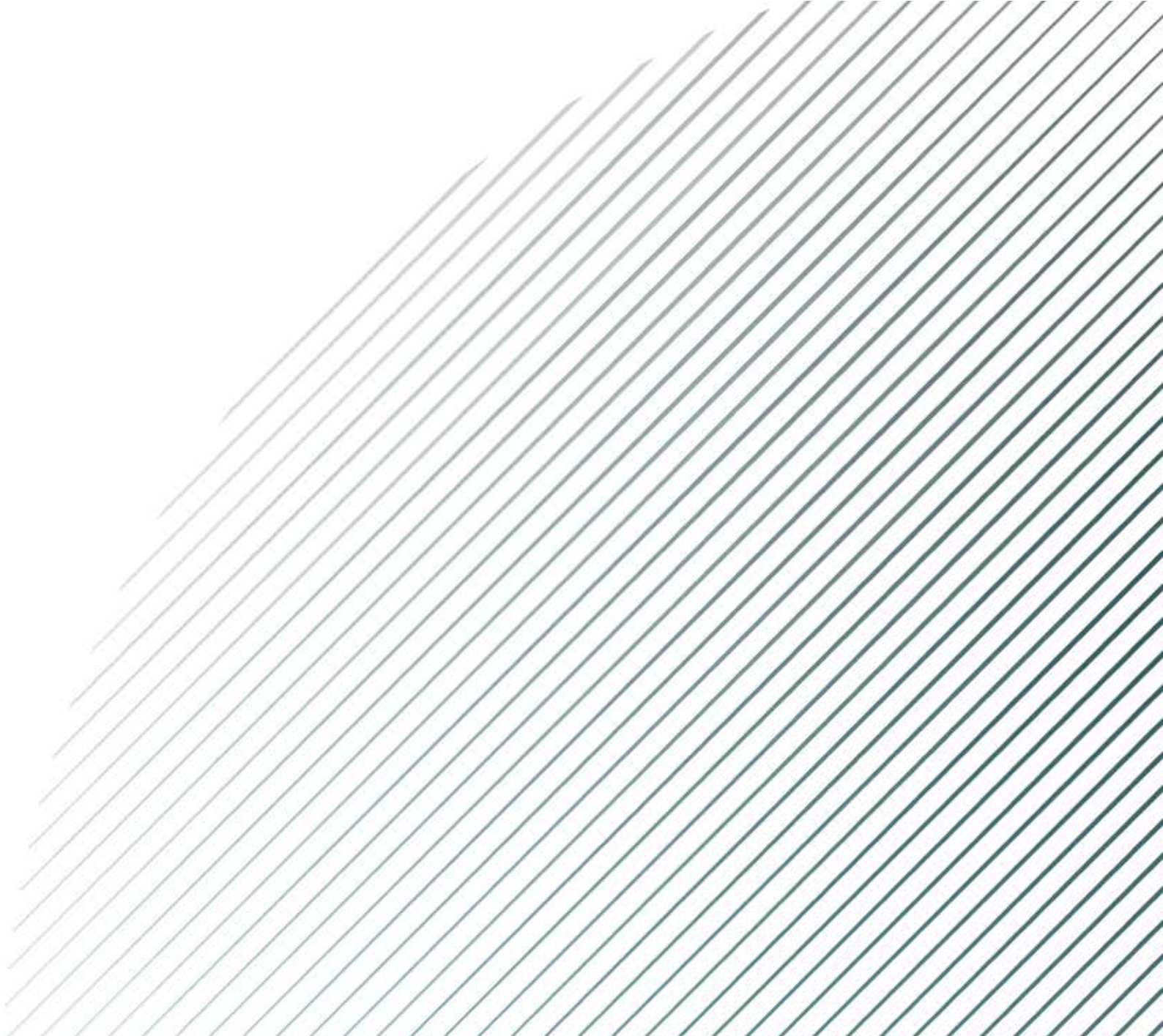
Регулюється ця норма відповідно до рішення Комісії від 27.09.2018 №670 «Про затвердження Положення про авторизацію осіб, які мають намір провадити діяльність з надання інформаційних послуг на фондовому ринку, та умови провадження такої діяльності», зареєстрованого в

Міністерстві юстиції України 03.12.2018 №1371/32823.

Комісія в установленому порядку здійснює авторизацію юридичних осіб, які мають намір провадити такі види діяльності з надання інформаційних послуг на ринку капіталу:

- діяльність з оприлюднення регульованої інформації від імені учасників ринку капіталу;
- діяльність з розповсюдження в режимі безперервного оновлення консолідованої інформації про фінансові інструменти та/або учасників ринку капіталу;
- діяльність з подання звітності та/або адміністративних даних до Комісії.

Станом на 31.12.2019 на українському ринку цінних паперів діяльність з оприлюднення регульованої інформації від імені учасників ринку капіталу та діяльність з подання звітності та/або адміністративних даних до Комісії здійснює 1 юридична особа, а саме Державна установа «Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України», яку було внесено до Реєстру осіб, уповноважених надавати інформаційні послуги.

ДІЯЛЬНІСТЬ

об'єднань професійних учасників ринку капіталу (ОПУ) та саморегулівних організацій професійних учасників ринку капіталу (СРО)

Важливою умовою успішного функціонування ринку капіталу є досконала система його регулювання, яка охоплює всіх учасників і забезпечує здійснення ними своєї діяльності відповідно до встановлених правил. Згідно із Законом України «Про цінні папери та фондовий ринок» регулювання ринку здійснюють держава та саморегулівні організації.

Метою діяльності СРО є посилення дієвості саморегулювання, упорядкованості на ринку капіталу, дисциплінованості учасників ринку та захист інтересів їх членів.

Основними завданнями, які ставлять перед собою СРО, залишаються:

- розроблення і затвердження обов'язкових для виконання членами СРО Правил (стандартів) провадження відповідного виду професійної діяльності на ринку капіталу, за винятком тих Правил (стандартів), які прямо встановлені законом, та здійснення контролю за їх дотриманням членами організації;
- впровадження норм професійної етики в практичній діяльності учасників об'єднання;
- розроблення і затвердження методичних рекомендацій щодо провадження відповідного виду професійної діяльності на ринку капіталу;
- розроблення та здійснення заходів щодо захисту прав членів СРО;
- розроблення заходів, спрямованих на запобігання

порушенням членами СРО норм законодавства та внутрішніх документів СРО, зокрема, при припиненні ними своєї професійної діяльності;

- впровадження ефективних механізмів розв'язання спорів, пов'язаних з професійною діяльністю учасників об'єднання;
- моніторинг дотримання Статуту та внутрішніх документів об'єднання його учасниками;
- застосування заходів дисциплінарного впливу до членів СРО у разі виявлення порушень Статуту СРО, внутрішніх документів СРО.

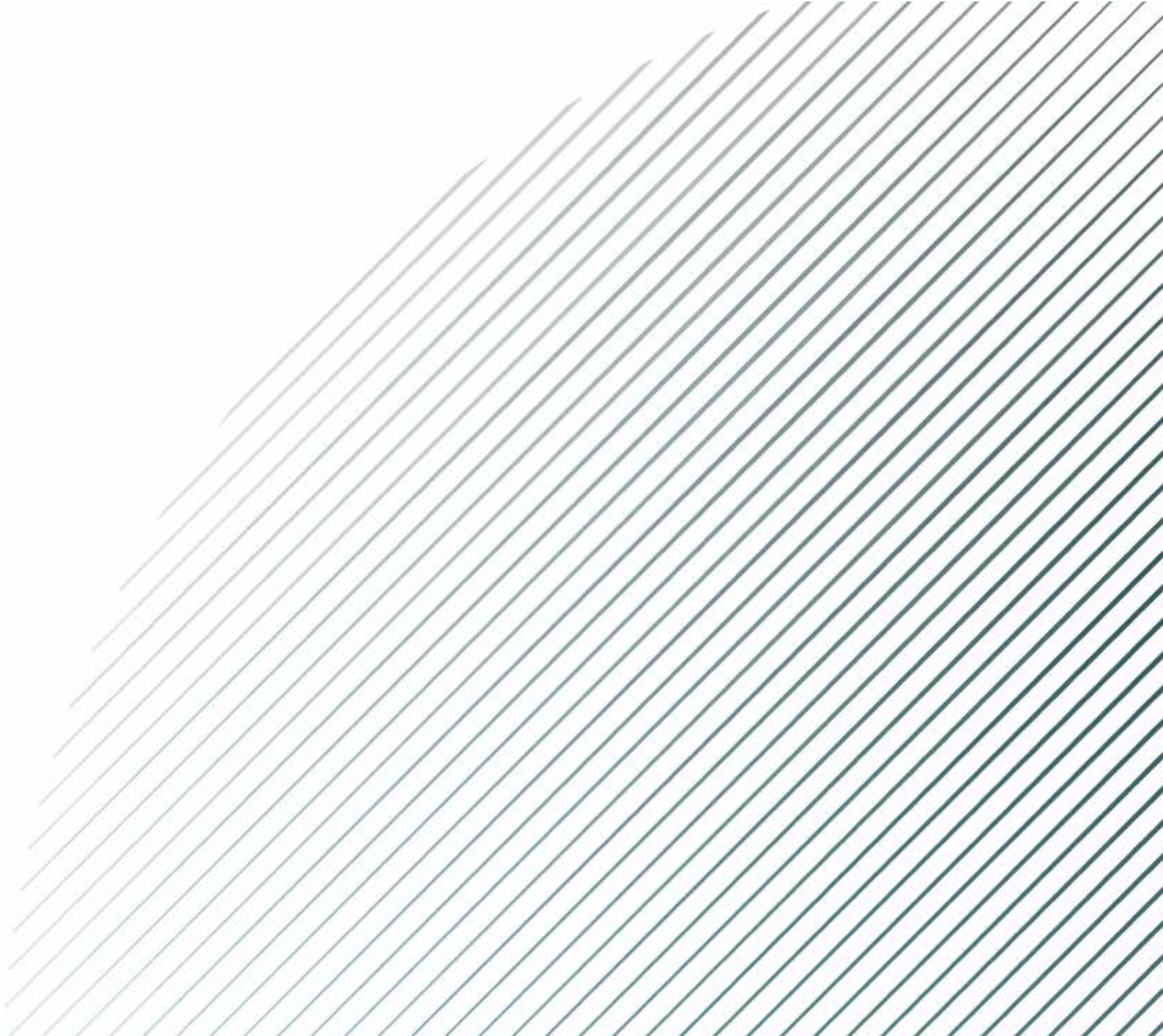
Станом на 31.12.2019 в Україні здійснювали діяльність такі СРО:

1. Професійна асоціація учасників ринків капіталу та деривативів (за видами професійної діяльності – депозитарна діяльність та діяльність з торгівлі цінними паперами);
2. Українська асоціація інвестиційного бізнесу (за видом професійної діяльності – діяльність з управління активами інституційних інвесторів);

3. Асоціація «Українські фондові торговці» (за видами професійної діяльності – депозитарна діяльність та діяльність з торгівлі цінними паперами).

Протягом останніх років Комісією проводилась ефективна робота щодо встановлення єдиного підходу до створення та функціонування ОПУ та СРО, зокрема:

- створення уніфікованої правової бази за кожним видом професійної діяльності на ринку цінних паперів, спрямованої на забезпечення стабільності ринку та безпеки діяльності на ньому як для професійних учасників, так і для інвесторів;
- посилення контролю за дотриманням учасниками ринку капіталу регуляторних вимог, уніфікованих правил та стандартів;
- підвищення дієвості саморегулювання та покращення взаємодії з державними органами.

ПРУДЕНЦІЙНИЙ НАГЛЯД

на ринку капіталу

Протягом 2019 року здійснювався детальний аналіз дотримання пруденційних нормативів професійними учасниками ринку капіталу: торговцями цінними паперами, депозитарними установами, кліринговими установами, компаніями з управління активами, фондовими біржами та Центральним депозитарієм цінних паперів.

Результати проведеного аналізу свідчать, що протягом 2019 року частка професійних учасників ринку капіталу (від загальної кількості всіх професійних учасників, які подали адміністративні дані та інформацію до Комісії), які не дотримуються вимог до значень пруденційних нормативів, суттєво не змінювалася і коливалася в межах від 2,6 п.п. до 4,7 п.п.

Діаграма 9

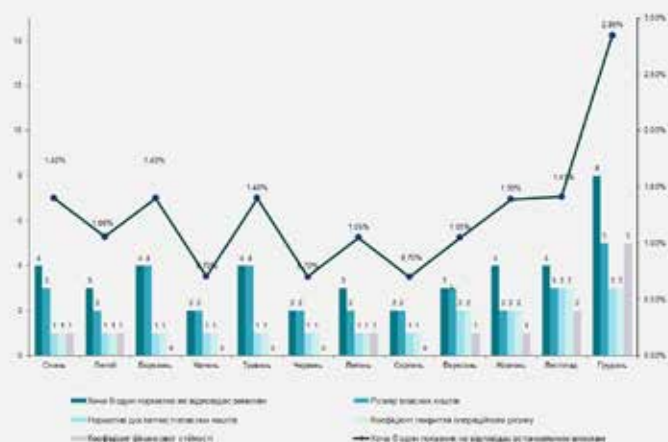
**Частка професійних учасників ринку капіталу,
що мали відхилення пруденційних нормативів у 2019 році, %**

Під час наглядку за діяльністю компаній з управління активами здійснювався аналіз дотримання ними пруденційних нормативів, а саме розміру власних коштів, нормативу достатності власних коштів, коефіцієнту фінансової стійкості та коефіцієнту покриття операційного ризику. Протягом звітного року спостерігалось незначне коливання кількості та частки компаній з управління активами, які мали відхилення пруденційних показників від встановлених нормативних значень.

Діаграма 10

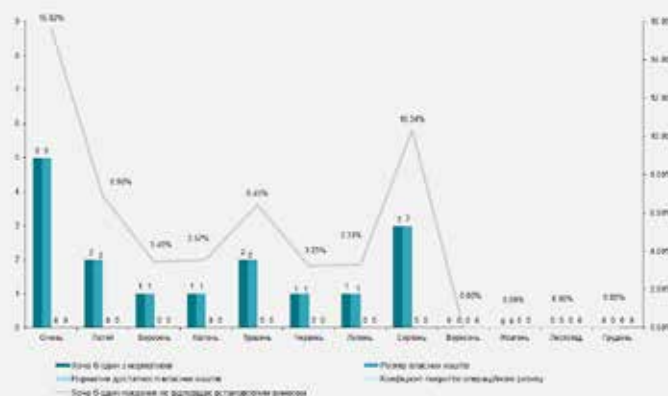
Динаміка кількості та частки компаній з управління активами, які мали відхилення пруденційних показників у 2019 році

Здійснений аналіз дотримання депозитарними установами, що провадять на ринку капіталу виключно депозитарну діяльність, дотримання таких пруденційних нормативів як: розмір власних коштів, коефіцієнт достатності власних коштів та коефіцієнт покриття операційного ризику. Протягом 2019 року більшість депозитарних установ дотримувалася пруденційних нормативів. Частка суб'єктів, які мали відхилення хоча б одного пруденційного показника від встановленого нормативного значення коливалася в межах від 0,0 п.п. до 5,5 п.п.

Діаграма 11

Динаміка кількості та частки депозитарних установ, які мали відхилення пруденційних показників у 2019 році

Значення нормативу достатності власних коштів та коефіцієнта покриття операційного ризику Центрального депозитарію цінних паперів – ПАТ «Національний депозитарій України» протягом звітного року відповідали встановленим вимогами та значно перевищували відповідні нормативні значення.

Значення коефіцієнта покриття зобов'язань учасників клірингу особи, яка провадить клірингову діяльність – Розрахункового центру з обслуговування договорів на фінансових ринках протягом 2019 року не перевищувало встановленого максимального значення.

Пруденційний нагляд за діяльністю з торгівлі цінними паперами протягом 2019 року здійснювався шляхом аналізу дотримання торговцями цінними паперами пруденційних нормативів, а саме:

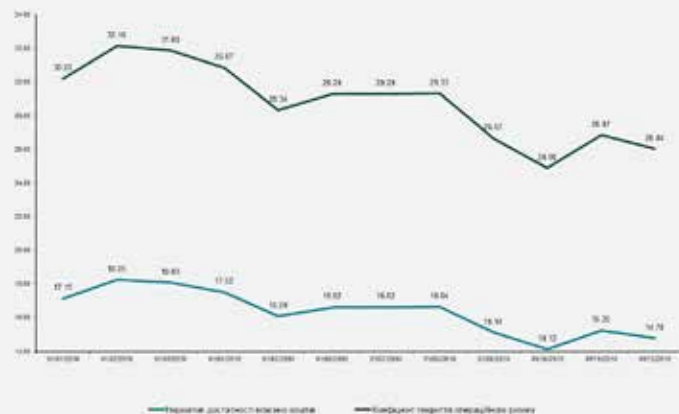
- розміру регулятивного капіталу;
- нормативів адекватності регулятивного капіталу та капіталу першого рівня;
- коефіцієнта абсолютної ліквідності;
- коефіцієнта фінансового левериджу;
- нормативу концентрації кредитного ризику.

При цьому до переліку показників, відхилення яких протягом звітного року виникали найчастіше, належать розмір власних коштів, коефіцієнт абсолютної ліквідності та норматив концентрації кредитного ризику.

З січня по березень 2019 року спостерігалась тенденція зменшення кількості компаній, які мали порушення хоча б одного з пруденційних нормативів. Але у квітні відбулось незначне збільшення кількості таких компаній. З квітня по липень 2019 року також відбулось зменшення кількості торговців цінними паперами, які мають відхилення пруденційних показників від встановлених нормативних значень. Але з липня до грудня 2019 року спостерігається різке зростання кількості таких компаній.

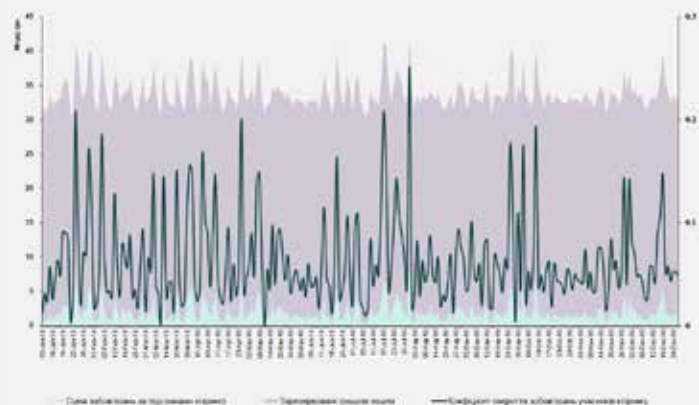
Діаграма 12

Динаміка значень пруденційних нормативів ПАТ «Національний депозитарій України» у 2019 році

Діаграма 13

Динаміка значень пруденційних нормативів Розрахункового центру з обслуговування договорів на фінансових ринках у 2019 році

Діаграма 14

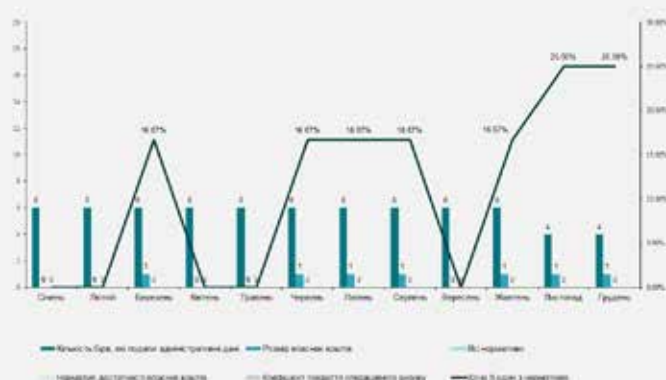
Динаміка кількості та частки торговців цінними паперами, які мали відхилення пруденційних показників у 2019 році

Організатори торгівлі протягом 2019 року відповідали встановленим до них вимогам в частині дотримання нормативу достатності власних коштів та коефіцієнта покриття операційного ризику. Щодо розміру власних коштів - більшість фондових бірж дотримувалися встановлених вимог до його нормативного значення. Але у одного з організаторів торгівлі спостерігалися у березні, червні-серпні 2019 року, ще у одного організатора торгівлі протягом жовтня-грудня 2019 року.

Діаграма 15

Динаміка кількості та частки організаторів торгівлі, які мали відхилення пруденційних показників у 2019 році

НАГЛЯД ТА КОНТРОЛЬ

за діяльністю професійних учасників ринку капіталу

Заходи державного нагляду та контролю за професійними ринку капіталу у 2019 році були зосереджені на проведенні аналізу адміністративних даних та безвізного нагляду (контролю), відповідно до вимог Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» та Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності».

Комісія у 2019 році проводила аналіз адміністративних даних наданих професійними учасниками ринку капіталу щодо дотримання ними вимог законодавства, зокрема:

- неподання, подання не в строк інформації, адміністративних даних – 142;
- подання недостовірної або не в повному обсязі інформації, адміністративних даних – 26;
- перевірка дотримання торговцями цінних паперів при виконанні операцій з цінними паперами або іншими фінансовими інструментами обов'язків визначених рішеннями Комісії від 12.12.2006 №1449 «Про затвердження Правил (умов) здійснення діяльності з торгівлі цінними паперами: брокерської діяльності, дилерської діяльності, андеррайтингу, управління цінними паперами, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 3.01.2007 №52/13319 – 23;
- перевірка відповідності складу та структури активів інститутів спільного інвестування вимогам статті 48 Закону України «Про інститути спільного інвестування» – 14.

У 2019 році від фондових бірж до Комісії надійшло 118 повідомлень, з яких:

- 40 щодо виявлення біржою можливих ознак маніпулювання на ринку цінних паперів;
- 9 висновків про результати перевірки біржі на предмет можливого маніпулювання на ринку цінних паперів;
- 10 щодо виявлення біржою ознак ситуацій цінової нестабільності;
- 29 щодо перевищення значень зміни ціни біржового контракту сформованої на підставі адресних заяв, від останньої ціни закриття торговельного дня цінного паперу.

За результатом опрацювання повідомлень від фондових бірж та внутрішньої інформації, Комісією було прийнято рішення про направлення рекомендаційних листів до фондових бірж щодо необхідності вдосконалення документів з питань та дій бірж у разі:

- виявлення біржами ознак маніпулювання на ринку цінних паперів;
- виявлення цінової нестабільності.

У діяльності трьох організаторів торгівлі протягом 2019 року було виявлено ознаки правопорушення, а саме: порушення пункту 12 Розділу III Положення про функціонування фондових бірж (рішення Комісії від 22.11.2012 №1688) та пункту 7 Порядку запобігання маніпулюванню цінами під час здійснення операцій з цінними паперами на фондовій біржі (рішення Комісії від 14.06.2011 №716).

Здійснювався детальний моніторинг інформації, яка стосується купівлі/продажу іноземних цінних паперів, а також аналіз реклами щодо придбання цінних паперів, в тому числі іноземних емітентів, за допомогою інтернет мережі, звернень фізичних та юридичних осіб.

Фахівцями Комісії виявлено факт щодо надання на території України консультативних послуг із купівлі цінних паперів іноземного емітента та відкриття особових рахунків на іноземній фондовій біржі, компанію, яка не є професійним учасником ринку цінних паперів. З метою захисту потенційних інвесторів було опубліковано відповідне застереження на офіційному сайті Комісії про існування ризиків щодо придбання цінних паперів у таких сумнівних компаній.

У 2019 році було підготовлено та направлено більше 180 запитів (вимог) про надання інформації з метою контролю за дотриманням депозитарними установами вимог рішення Комісії від 13.10.2015 №1707 «Щодо порядку виконання учасниками фондового ринку рішень Ради національної безпеки і оборони України про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)».

Найбільша кількість звернень фізичних та юридичних осіб стосувалась депозитарної діяльності щодо ведення обліку цінних паперів в системі депозитарного обліку цінних паперів. При цьому найбільша кількість звернень правоохоронних органів стосувалась діяльності торговців цінними паперами.

Типовими питаннями щодо професійної діяльності депозитарних установ та торговців цінними паперами на ринку капіталу у 2019 році були:

- дотримання депозитарними установами вимог законодавства на ринку цінних паперів при здійсненні облікових операцій на рахунках депонентів;
- використання торговцями цінними паперами коштів клієнтів, позбавлення права власності на цінні папери;

- наявність невідповідності даних щодо цінних паперів на рахунку в депозитарній установі з даними рахунку депозитарної установи в Центральному депозитарії (дисбаланс);
- невиконання депозитарними установами рішень органів судової влади, виконавчої служби;
- відсутність професійних учасників за місцезнаходженням.

З метою захисту майнових прав власників цінних паперів та запобігання встановленню перешкоди в діяльності емітентів цінних паперів, були здійсненні заходи щодо інформування відповідних правоохоронних органів про діяльність юридичних осіб щодо незабезпечення ними збереження баз даних, архівів баз даних та документів депозитарного обліку цінних паперів.

У відношенні 11 торговців цінними паперами було перевірено дані їх діяльності на предмет наявності і ефективності внутрішньої системи запобігання та мінімізації впливу ризиків, на виконання рішення Комісії щодо зупинення дії ліцензій торговцям цінними паперами.

У 2019 році виявлено 50 ознак правопорушень на ринку цінних паперів в діяльності торговців цінними паперами та депозитарних установ.

За результатами проведеної роботи у 2019 році актуальними питаннями, що підлягають державному врегулюванню, є встановлення імперативних норм щодо:

- збереження документів/інформації депозитарного обліку шляхом їх дублювання та збереження депозитарними установами та Центральним депозитарієм;
- відображення в розрізі адміністративних даних інформації про облікові операції на рахунках депонентів, про відокремлений облік цінних паперів та грошових коштів клієнтів;
- проведення депозитарних операцій на підставі документів правочинів зазначених в розпорядженні.

У 2019 році здійснювались аналіз щодо дотримання вимог законодавства на ринку цінних паперів у відношенні 16 компаній з управління активами. Зокрема, дотримання ліцензійних умов провадження професійної діяльності та здійснення діяльності в інтересах інституційних інвесторів. Виявлено 11 ознак правопорушень у їх діяльності.

Комісією визначено перелік професійних учасників ринку цінних паперів, які підлягають плановим заходам державного нагляду (контролю) у 2020 році. Відповідно до вимог Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» та Постанови Кабінету Міністрів України від 23.01.2019 №39 «Про затвердження критеріїв, за якими оцінюється ступінь ризику від провадження господарської діяльності у сфері професійної діяльності на ринку цінних паперів, що підлягає ліцензуванню, та визначається періодичність проведення планових заходів державного нагляду (контролю) Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку».

На підставі оцінки ступеню ризику від провадження господарської діяльності у сфері професійної діяльності на ринку цінних паперів, що підлягає ліцензуванню, до річного плану Комісії на 2020 рік включено 40 професійних учасників із високим, середнім та незначним рівнем ризику.

На виконання вимог Закону України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» та Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності» розроблено рішення Комісії від 29.08.2019 №469 «Про затвердження уніфікованої форми акта, складеного за результатами проведення планового (позапланового) заходу державного нагляду (контролю) щодо дотримання суб'єктом господарювання вимог ліцензійних умов у сфері провадження професійної діяльності на фондовому ринку (ринку цінних паперів)».

З метою раннього виявлення та своєчасного реагування на ризики, які можуть виникнути в діяльності професійних учасників ринку капіталу, Комісією запроваджується модель нагляду на основі оцінки ризиків.

Першим кроком в цьому напрямку було прийнято рішення Комісії від 26.03.2019 №177 «Про затвердження концептуальних засад нагляду за учасниками, які провадять професійну діяльність на фондовому ринку, на основі оцінки ризиків» та розроблено проекти документів по формуванню профілів ризику учасників, які провадять професійну діяльність на ринку цінних паперів, формування параметрів та показників за якими буде здійснюватися оцінка сукупного рівня ризику професійних учасників.

ФІНАНСОВИЙ МОНІТОРИНГ

Комісією продовжує роботу щодо вдосконалення національного законодавства у сфері запобігання відмиванню грошей та боротьби з тероризмом, зокрема, імплементації положень Рекомендацій Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмивання грошей (FATF) та тероризмом.

У 2019 році були внесені в такі нормативні акти:

- рішенням Комісії від 29.08.2019 №470 змінено **«Порядок контролю за дотриманням професійними учасниками фондового ринку (ринку цінних паперів) вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення»**. З метою внесення змін до чинного законодавства та уніфікацією перевірок, які мають бути цілком засновані на ризиках відмивання коштів/фінансування тероризму, що схвалено Кабінетом Міністрів України від 29.05.2018 №16465/1/1-18 щодо удосконалення національної системи фінансового моніторингу за результатами 5-го раунду оцінки України Комітетом MONEYVAL;
- рішенням Комісії від 04.06.2019 №307 внесено зміни у **«Положення про здійснення фінансового моніторингу професійними учасниками ринку цінних паперів»** (рішення Комісії від 17.03.2016 №309, зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 13.04.2016 №551/28681). З метою реалізації вимог Закону України від 15.05.2018 №2418-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо сприяння залученню іноземних інвестицій».

Комісія брала активну участь у опрацюванні проекту Закону «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», який прийнятий Верховною Радою України від 06.12.2019 №2179.

Протягом 2019 року фахівцями Комісії опрацьовано та погоджено в установленому порядку проекти 2 нормативно-правових актів у сфері фінансового моніторингу та 2 накази Міністерства фінансів України.

Комісією проведено секторальну оцінку ризиків використання суб'єктів первинного фінансового моніторингу для легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення. Оцінка здійснена на виконання розпорядження Кабінету

Міністрів України від 30.08.2017 №601-р «Про реалізацію Стратегії розвитку системи запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення на період до 2020 року».

У 2019 році у сфері фінансового моніторингу проведено 34 перевірки суб'єктів первинного фінансового моніторингу – професійних учасників ринку цінних паперів, з яких планових – 27, позапланових – 7. З вищевказаного переліку у відношенні 2 суб'єктів первинного фінансового моніторингу складено акти про відсутність суб'єкта за місцезнаходженням.

За результатами перевірок у 2019 році в діяльності 27 суб'єктів первинного фінансового моніторингу (79,41% від загальної кількості перевірених суб'єктів) виявлені порушення вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення.

Так, 59,77% від загальної кількості виявлених під час проведення перевірок порушень складають порушення вимог Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення».

За результатами перевірок Комісією застосовано 24 штрафні санкції на суму 87 720 грн, винесено 10 вимог стосовно усунення порушень законодавства щодо запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, застосовано 4 санкції у вигляді анулювання ліцензій.

Типовими порушеннями вимог законодавства у сфері фінансового моніторингу є:

- ідентифікації, верифікації клієнта (представника клієнта), вивчення клієнта та уточнення інформації про клієнта – 30% від загальної кількості правопорушень;
- процедури призначення відповідального працівника за проведення фінансового моніторингу – 21% від загальної кількості правопорушень;
- забезпечення виявлення та реєстрації фінансових операцій, що підлягають фінансовому

моніторингу – 16% від загальної кількості правопорушень;

- здійснення управління ризиками та проведення оцінки ризику клієнта – 13% від загальної кількості правопорушень;
- подання Держфінмоніторингу інформації для постановки на облік або неподання відомостей про зміни інформації, яка стала підставою для взяття суб'єкта на облік; повідомлення Держфінмоніторингу про фінансові операції, що підлягають фінансовому моніторингу – 5% від загальної кількості правопорушень;
- нетипові порушення – 14%.

У 2019 році Комісія продовжила перевірку виявлених фактів, що можуть свідчити про порушення 23 суб'єктами первинного фінансового моніторингу вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення, що були викладені у 12 листах Держфінмоніторингу.

За результатами розгляду та аналізу документів, отриманих на запити Комісії, в діяльності 11 суб'єктів первинного фінансового моніторингу у 2019 році виявлені порушення вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення. Комісією застосовано 11 штрафних санкцій на суму 56 100 грн, винесено 2 вимоги стосовно усунення порушень законодавства.

У 2019 році загальна кількість застосованих регулятором заходів впливу у сфері фінансового моніторингу становить 51 серед яких: застосовано 35 штрафних санкцій на загальну суму 143 820 грн, винесено 12 вимог стосовно усунення порушень законодавства, застосовано 4 санкції у вигляді анулювання ліцензій.

Протягом 2019 року продовжувалась робота і в системі відстеження та запобігання використанню цінних паперів як засобу для відмивання (легалізації) злочинних доходів. За наслідками проведеного аналізу діяльності суб'єктів первинного фінансового моніторингу протягом 2019 року Комісією була направлена інформація про сумнівні фінансові операції, проведені на ринку цінних паперів на загальну суму понад 500 млн грн за участю 8 професійних учасників.

ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ

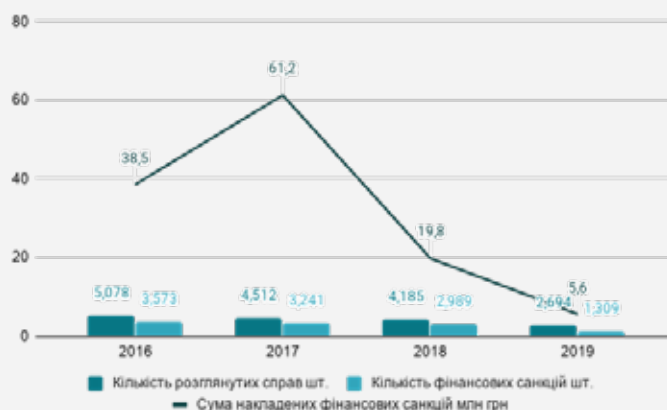
на ринку капіталу

Одним із важливих напрямків роботи Комісії є створення сприятливих умов для правового функціонування ринку капіталу. Зокрема, це запобігання правопорушенням на ринку цінних паперів, а в разі їх виявлення - спрямування зусиль на оперативне та всебічне розслідування і вживання заходів для їх недопущення надалі.

Протягом 2019 року уповноваженими особами Комісії розглянуто 2 694 справ про правопорушення на ринку цінних паперів, за результатами яких було накладено 1 309 фінансових санкцій (50% від загальної кількості прийнятих рішень уповноваженими особами) на суму 5,6 млн грн.

Діаграма 16

Показники розглянутих справ про правопорушення на ринку цінних паперів

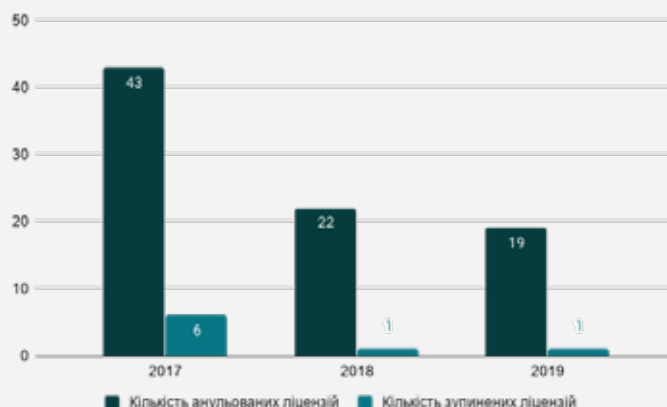

У 2019 році за результатами розгляду справ:

- анульовано 19 ліцензій та зупинено 1 ліцензію на здійснення професійної діяльності на ринку цінних паперів (1% від загальної кількості прийнятих рішень уповноваженими особами);
- закрито 51 справу про правопорушення на ринку цінних паперів.

Діаграма 17

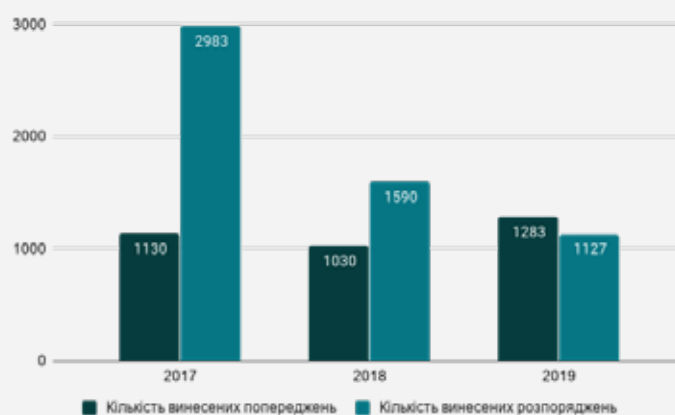
Кількість анульованих та зупинених ліцензій за правопорушення на ринку цінних паперів

Протягом 2019 року уповноваженими особами Комісії було винесено 1 283 попереджень (49% від загальної кількості прийнятих рішень уповноваженими особами) та 1 127 розпоряджень про усунення порушень законодавства про цінні папери.

Діаграма 18

Кількість винесених розпоряджень та попереджень

Найтипівішими правопорушеннями на ринку цінних паперів залишилися:

- неподання, подання не в повному обсязі інформації, та/або подання недостовірної інформації;
- нерозміщення, розміщення не в повному обсязі інформації та/або розміщення недостовірної інформації;
- невиконання або несвоєчасне виконання рішень Комісії або розпоряджень, постанов або рішень уповноважених осіб Комісії;
- не опублікування, опублікування не в повному обсязі інформації та/або опублікування недостовірної інформації.

У 2019 році було розглянуто 35 справ про порушення вимог законодавства щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму, за результатами яких було накладено 34 штрафи на загальну суму 148 95 тис. грн.

Комісією протягом 2019 року було проаналізовано понад 40 тис. операцій з цінними паперами 31 емітента (з 3 випусками інвестиційних сертифікатів та 2 випусками опціонних сертифікатів), а також 37 випусків державних облігацій України, серед яких 4 випуски єврооблігацій. Комісією проводилось детальне дослідження таких операцій щодо наявності/відсутності ознак маніпулювання цінами.

В рамках проведення заходів щодо протидії маніпулюванню цінами на ринку капіталу в 2019 році Комісією:

- опрацьовано 112 повідомлень щодо можливих ознак маніпулювання/цінової нестабільності та довідок за результатами перевірки від фондових бірж;
- направлено 36 запитів до професійних учасників ринку капіталу та опрацьовано отриману інформацію.

До Комісії надійшло 29 скарг на 46 постанов про накладення санкцій за правопорушення на ринку цінних паперів, з яких 1 на постанову про накладення адміністративного стягнення за правопорушення.

Діаграма 19

Показники розглянутих справ про порушення вимог законодавства щодо запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму

Діаграма 20

Кількість оскаржених постанов про накладення санкцій за правопорушення на ринку капіталу та адміністративних стягнень

У 2019 році було оскаржено:

- 9 постанов, винесених уповноваженими особами центрального апарату Комісії (департамент правозастосування);
- 26 постанов, винесених уповноваженими особами департаменту НКЦПФР у Південному регіоні;
- 11 постанов, винесених уповноваженими особами департаменту НКЦПФР у Східному регіоні.

За результатом розгляду скарг на постанови про накладення санкцій за правопорушення спеціалістами Комісії було підготовлено 40 висновків та відповідно 40 рішень щодо розгляду таких скарг. Відмовлено у прийнятті до оскарження 7 скарг на постанови про накладення санкцій.

Зменшення кількості відмов у прийнятті до оскарження скарг пов'язано з дотриманням скаржниками вимог законодавства.

Комісією у 2019 році було прийнято такі рішення:

- постанову скасувати, а справу закрити – 1;
- постанову скасувати і направити справу на новий розгляд – 13;
- постанову залишити без змін, а скаргу без задоволення – 26.

Представники Комісії у 2019 році взяли участь у 620 засіданнях судів різних інстанцій. У справах, в яких Комісія є стороною у справі, судами було винесено 271 рішення, з них:

- 224 на користь Комісії (83% від загальної кількості винесених рішень);
- 48 не на користь Комісії (17% від загальної кількості винесених рішень).

Протягом 2019 року Комісією було подано 792 виконавчих листа до органів ДВС на загальну суму 34,259 млн грн.

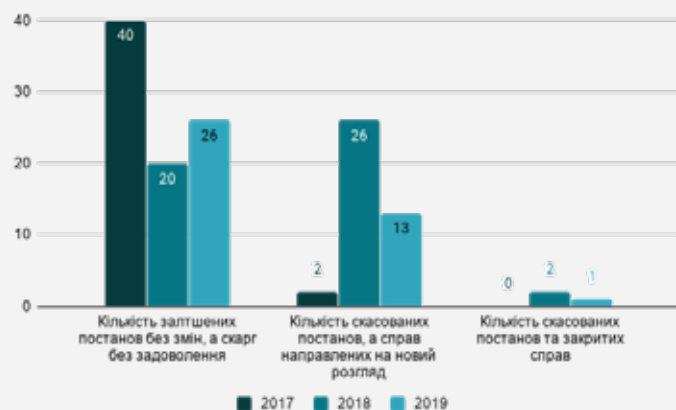
Діаграма 21

Кількість підготовлених висновків та відмов

Діаграма 22

Кількість прийнятих рішень за результатом розгляду скарг

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ

з питань ринку капіталу

Окрім тісної щоденної роботи з учасниками ринку, Комісія координує роботу з підготовки фахівців з питань ринку капіталу. Зокрема, встановлюючи кваліфікаційні вимоги щодо осіб, які здійснюють професійну діяльність з цінними паперами, та проводячи сертифікацію фахівців шляхом видачі сертифікатів на право здійснення дій, пов'язаних з безпосереднім провадженням професійної діяльності на ринку капіталу.

На базі Українського інституту розвитку фондового ринку Київського національного економічного університету – навчально-методичному центру Комісії, створено постійно діючу навчально-методичну Раду з питань координації роботи з видання методичних посібників та підручників з питань ринку цінних паперів та корпоративного управління, до складу якої увійшли представники Комісії та навчальних закладів, з якими регулятором укладено договори про співробітництво щодо навчання та атестації фахівців з питань ринку капіталу.

В Україні з 1996 року запроваджена система професійної підготовки фахівців з питань фондового ринку та нагляду за змінами у відомостях стосовно їх трудової діяльності. Вона включає в себе навчання, складання кваліфікаційного іспиту та отримання сертифіката.

Підготовка фахівців з питань ринку капіталу проводиться за типовими програмами, зокрема:

- з клірингової діяльності;
- з управління іпотечним покриттям.

Згідно з даними, що надійшли до Комісії від навчальних закладів за період з 01.01.2012 по 31.12.2019, навчання з питань ринку капіталу пройшли 19 756 осіб, з них у 2019 році – 1 868 осіб. За період з 01.01.2012 по 31.12.2019 атестацію пройшли 13 221 особа, з них у 2019 році – 1 178 осіб. За цей період Комісією було видано 12 731 сертифікат на право здійснення

дій, пов'язаних з безпосереднім провадженням професійної діяльності на ринку цінних паперів, зокрема, в 2019 році – 1 217 сертифікатів.

До бюджету України за надання адміністративних послуг щодо видачі сертифіката (дубліката) на право здійснення дій, пов'язаних з безпосереднім провадженням професійної діяльності на ринку капіталу, за період з 01.01.2012 по 31.12.2019 надійшло 5 783 550 грн, зокрема, в 2019 році – 547 770 грн.

Діаграма 23

Показники підготовки фахівців з питань ринку капіталу

ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ ТА АУДИТ

на ринку капіталу

Успішне функціонування підприємств в сучасних умовах потребує підвищення ефективності фінансово-господарської діяльності на підставі удосконалення управління підприємством, створення конкурентоздатної продукції та залучення інвестицій.

Для цього необхідно створити таку інформаційну систему, яка здатна задовольнити запити всіх зацікавлених користувачів для обґрунтування та прийняття управлінських рішень. Інструментом інформування користувачів виступає фінансова звітність.

Саме фінансова звітність повинна надавати повну, неупереджену та достовірну інформацію про поточний стан і результати функціонування будь-якого підприємства, а саме:

- придбання, продажу та володіння цінними паперами;
- участі в капіталі підприємства;
- оцінки якості управління;
- оцінки здатності підприємства своєчасно виконувати свої зобов'язання;
- забезпеченості зобов'язань підприємства;
- визначення суми дивідендів, що підлягають розподілу;
- регулювання діяльності підприємства тощо.

Крім того, фінансова звітність повинна бути надійним джерелом аналітичних висновків щодо подальшого розвитку та визначення економічного потенціалу підприємства.

Відповідно до вимог Закону України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» Комісія здійснює контроль за достовірністю, зрозумілістю, узгодженістю та повнотою фінансової звітності учасників фондового ринку, її відповідності, у тому числі за міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ).

Протягом 2019 року Комісія здійснила аналіз аудованої фінансової звітності більше ніж 400 учасників ринків капіталу. Результати такого аналізу засвідчили, що якість фінансової звітності за останні роки значно покращилася.

Зокрема, підвищився рівень наповнення фінансової звітності, розкриття інформації стали більш змістовними, а облікова політика – більш специфічною, притаманною конкретному учаснику ринку. Але все ще існують деякі невідповідності фінансової звітності встановленим вимогам. Основними недоліками, які виявлені при проведенні аналізу фінансової звітності, є:

- облікова політика не приведена у відповідність

до актуальних стандартів фінансової звітності;

- у фінансовій звітності не в повному обсязі наявні всі необхідні розкриття, передбачені концептуальною основою фінансової звітності, зокрема, щодо суттєвих статей фінансової звітності, визначення справедливої вартості фінансових інструментів, пов'язаних сторін, управління ризиками тощо;
- нездійснення уцінки вартості цінних паперів, щодо яких наявні рішення Комісії стосовно зупинення внесення змін до системи депозитарного обліку цінних паперів, заборони торгівлі цінними паперами тощо.

Комісія здійснювала також перевірку аудиторських звітів щодо фінансової звітності на відповідність вимогам до аудиторських звітів, встановленим нормативно-правовими актами Комісії. У разі виявлення порушення зазначених вимог регулятором були застосовані заходи впливу на учасників ринків капіталу, які оприлюднили аудиторські звіти, що не відповідають вимогам законодавства.

Також Комісією були виявлені ознаки невідповідності аудиторських звітів Міжнародним стандартам аудиту (МСА) в частині: формулювання основи для висловлення думки аудитора; надання немодифікованої думки за наявності значної кількості невідповідності фінансової звітності, застосованій на концептуальній основі; не зазначення кількісного виразу виявлених аудитором викривлень та їх впливу на фінансову звітність. Регулятор інформував Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю та Аудиторську палату України щодо виявлених ознак невідповідності аудиторських звітів МСА.

З набранням чинності Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» була введена нова вимога для підприємств, що становлять суспільний інтерес, щодо необхідності обрання для проведення аудиту фінансової звітності аудиторської фірми, яка включена до відповідного розділу Реєстру аудиторів та суб'єктів аудиторської діяльності, ведення якого здійснює Аудиторська палата України.

В ході проведення перевірки зазначеної вимоги Комісією було виявлено низку випадків, коли учасники ринків капіталу, які є суб'єктами, що становлять суспільний інтерес, обирали для проведення аудиту фінансової звітності аудиторську фірму, яка не

перебувала у необхідному розділі Реєстру. У всіх таких випадках Комісією були направлені звернення до Органу суспільного нагляду за аудиторською діяльністю та Аудиторську палату України.

На сьогодні в Україні завершується процес запровадження Системи фінансової звітності (СФЗ) підприємств у єдиному електронному форматі, необхідність побудови якої визначена Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні».

Основними перевагами СФЗ є забезпечення можливості доступу до уніфікованої та достовірної фінансової звітності, складеної за МСФЗ, усім зацікавленим користувачам, включаючи регуляторів та потенційних інвесторів. З метою забезпечення співпраці в рамках побудови і запровадження СФЗ між Міністерством фінансів України, Комісією, Національним банком України та Національною комісією, що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг, був укладений «Меморандум про взаєморозуміння щодо розробки і запровадження Системи фінансової звітності», до якого пізніше долучилися Державна служба статистики України, Державна податкова служба України та Орган суспільного нагляду за аудиторською діяльністю.

Комісія здійснюватиме операційне управління центром збору фінансової звітності, складеної на основі таксономії фінансової звітності в єдиному електронному форматі та забезпечуватиме доступ органів державної влади, інших органів та користувачів до поданої фінансової звітності, відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 11.07.18 №547 «Про внесення змін до Порядку подання фінансової звітності».

Рішенням Комісії від 28.08.18 №591 Державну установу «Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України» уповноважено здійснювати організаційне, технічне, ресурсне забезпечення впровадження та роботи центру збору фінансової звітності та консолідованої фінансової звітності, складеної на основі таксономії фінансової звітності за МСФЗ.

За підтримки міжнародних донорських організацій було придбане та протестоване програмне забезпечення для СФЗ. У вересні 2019 року розпочав роботу інформаційний сайт frs.gov.ua, на якому розміщені інформаційні

та методичні матеріали, які стосуються функціонування СФЗ.

З метою забезпечення інформування учасників ринків капіталу, які повинні будуть подавати фінансову звітність до СФЗ, Комісія ініціювала проведення ряду семінарів та тренінгів та забезпечила участь представників Комісії у таких заходах у якості доповідачів. Комісією створені всі необхідні передумови та наявне технічне та програмне забезпечення для роботи СФЗ.

Однією з складових нагляду за діяльністю учасників ринків капіталу є проведення моніторингу інформації, розкритої учасниками ринків капіталу в частині, що стосується фінансової звітності та аудиторських звітів шляхом перевірки розкриття її в інформаційній базі Комісії (SMFR) та оприлюднення на веб-сайтах/веб-сторінках. Вимоги щодо подання адміністративних даних та розкриття інформації встановлені відповідно до Законів України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Ліцензійних вимог та нормативно-правових актів.

Протягом 2019 року Комісія здійснила моніторинг 1 665 аудованих фінансових звітів за 2018 рік, які були подані до Комісії та розкриті на вебсайтах/вебсторінках, з яких:

- 234 торговця цінних паперів;
- 294 компаній з управління активами;
- 1 132 інститути спільного інвестування;
- 5 організаторів торгівлі.

За інформацією, що міститься в інформаційній базі Комісії (SMFR) подано 1 165 відомостей про аудиторський звіт, в яких зазначено аудиторські звіти з:

- немодифікованою думкою – 585;
- модифікованою думкою – 580;
- з них негативною думкою – 6;
- відмовою від висловлення думки – 2.

Основними недоліками, які встановлені при проведенні моніторингу, є:

- не заповнені відомості про аудиторський звіт за 2018 рік в інформаційній базі даних Комісії;
- на вебсайтах/вебсторінках розміщений аудиторський звіт з іншою думкою аудитора, ніж в відомостях поданих до інформаційної бази даних Комісії;
- неможливо отримати доступ до вебсайтів/вебсторінок учасників ринку цінних паперів за адресою, зазначеною в інформаційній базі даних Комісії;
- не оприлюднено фінансову звітність разом з аудиторським звітом на вебсайтах/вебсторінках учасниками ринку цінних паперів або оприлюднили не в повному обсязі.

Підприємства, що становлять суспільний інтерес, мають подавати повідомлення до Комісії про суб'єкта аудиторської діяльності, який надаватиме послуги щодо аудиту фінансової звітності,

відповідно до частини восьмою статті 29 Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність». Порядок подання визначено рішенням Комісії від 31.01.2019 №43 «Про затвердження форми Повідомлення до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку підприємством, що становить суспільний інтерес, про суб'єкта аудиторської діяльності, який надаватиме послуги з аудиту фінансової звітності», зареєстровано Міністерстві юстиції України 7.02.2019 №199/33170.

Станом на 31.12.2019 підприємствами, що становлять суспільний інтерес, було подано 333 повідомлення до Комісії про суб'єктів аудиторської діяльності, які надаватимуть послуги з аудиту фінансової звітності.

Суб'єкти аудиторської діяльності, які надавали послуги з обов'язкового аудиту фінансової звітності підприємству, що становить суспільний інтерес, у разі виявлення суттєвої загрози, сумнівів щодо можливості підприємства продовжувати діяльність на безперервній основі, відмову від висловлення думки, надання негативної думки чи модифікованої думки, подають до Комісії звіти. Протягом 2019 року до Комісії подано 103 звіти, як до органу нагляду, відповідно до норми статті 36 Закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність».

Зокрема, суб'єктами аудиторської діяльності подано до регулятора 41 інформацію про суттєву загрозу або сумніви щодо можливості підприємствами, що становлять суспільний інтерес, продовжувати діяльність на безперервній основі та 17 інформацій про невірну оцінку основних засобів.

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ

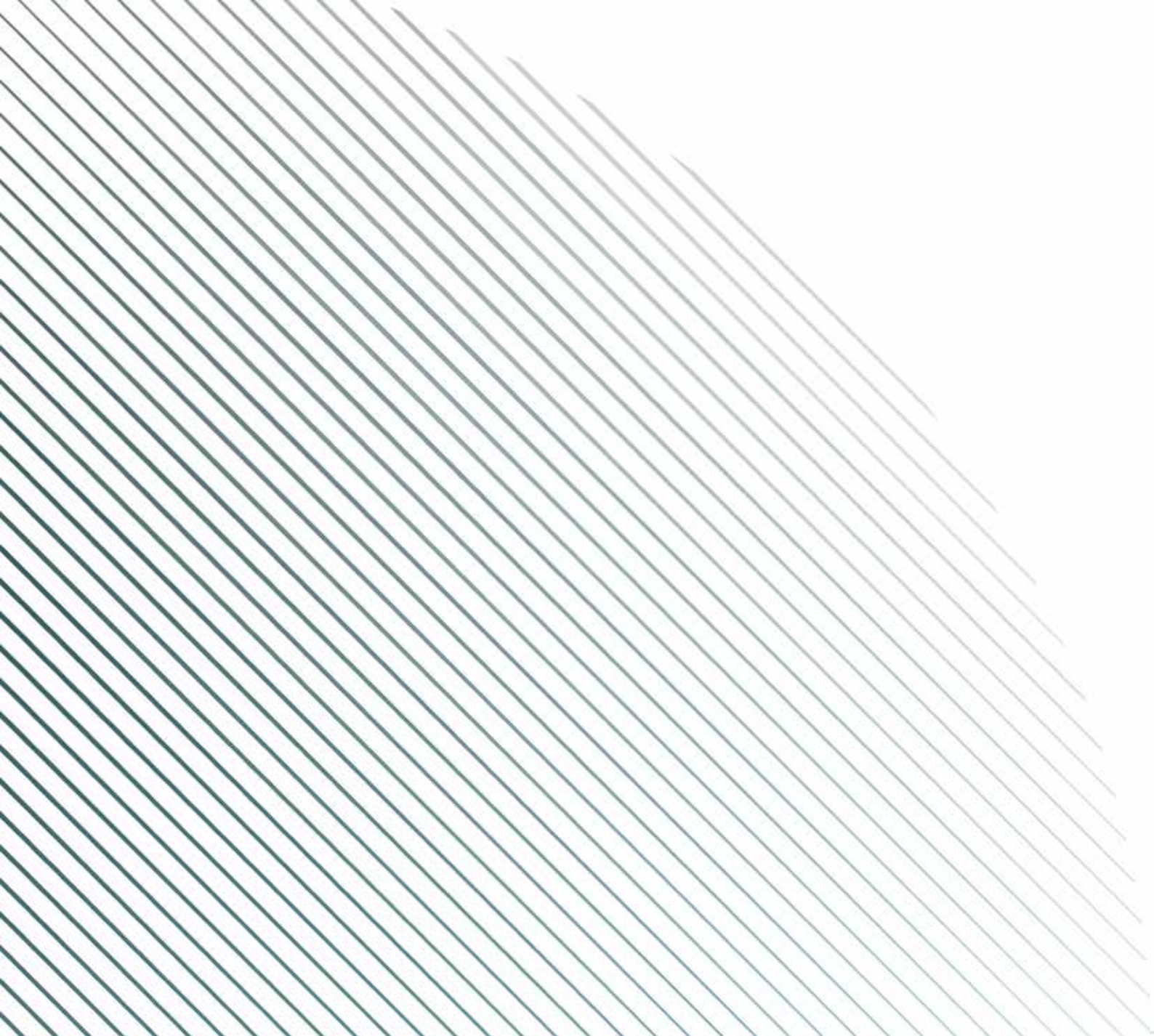
в Комісії

У 2019 році здійснювались заходи із запровадження в Комісії внутрішнього контролю, як цілісного системного процесу на виконання вимог «Основних засад здійснення внутрішнього контролю розпорядниками бюджетних коштів», затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 12.12.2018 №1062.

Наказом Голови Комісії від 07.11.2019 №175 затверджено «Інструкцію з організації внутрішнього контролю в Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку та установі, що належить до сфери її управління», що визначає організаційно-правові засади для забезпечення функціонування елементів внутрішнього контролю:

- внутрішнього середовища;
- управління ризиками;
- заходів контролю;
- інформації та комунікації;
- моніторингу.

Структурними підрозділами Комісії розроблені адміністративні регламенти основних процесів, які затверджені наказами Голови Комісії. Триває активна робота з ідентифікації та оцінки ризиків з метою вжиття заходів, спрямованих на мінімізацію ймовірності їх виникнення та впливу на якість виконання функцій та діяльності регулятора в цілому.

МІЖНАРОДНА СПІВПРАЦЯ

та євроінтеграція

У сфері міжнародної діяльності пріоритетним для Комісії залишається посилення взаємодії з США, країнами Європейського Союзу та Близького Сходу. У 2019 році здійснювались заходи щодо забезпечення участі України в Міжнародній організації Комісій з цінних паперів (IOSCO), розвитку договірно-правової бази у рамках загальнодержавної політики у сфері зовнішніх відносин, а також проводилась активна робота з залучення донорської допомоги з метою подальшої імплементації міжнародних стандартів в Україні.

Європейська інтеграція

У 2019 році Комісія продовжила брати участь у заходах, спрямованих на подальшу імплементацію євроінтеграційних процесів в Україні та виконання Плану заходів з імплементації Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (План заходів).

Представники регулятора входять до складу:

- кластера I (макроекономічне співробітництво, управління державними фінансами: бюджетна політика, внутрішній контроль та зовнішній аудит, статистика, облік і аудит, боротьба із шахрайством);
- кластера II (промислова та підприємницька політика, туризм, космос, розвиток законодавства про товариства та корпоративне управління, а також захист прав споживачів та оподаткування) підкомітету з питань економіки та іншого галузевого співробітництва Комітету асоціації між Україною та ЄС.

Комісія є відповідальним виконавцем окремих заходів з імплементації актів ЄС відповідно до Плану заходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 25.10.2017 №1106 «Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони». Додатки до IV розділу Угоди «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» та V розділу «Економічне та галузеве співробітництво» містять 58 актів ЄС, що мають бути імplementовані українською стороною та належать до компетенції Комісії.

Співпраця з іноземними регуляторами

Меморандуми про взаєморозуміння

Упродовж 2019 року Комісія опікувалася захистом прав інвесторів та зменшенням правопорушень на ринку капіталу, більшість з яких набули інтернаціонального характеру. З цією метою була здійснена робота з підготовки текстів

Меморандумів про взаєморозуміння з регуляторами ринків капіталу Республіки Казахстан та В'єтнаму. У квітні підписано Меморандум про взаєморозуміння між Комісією та Комітетом Міжнародного фінансового центру «Астана» з регулювання фінансових послуг щодо цінних паперів та регуляторного співробітництва стосовно ф'ючерсів.

Запити до регуляторів ринків цінних паперів інших країн

Незалежно від наявності двостороннього Меморандуму, Комісія на постійній основі опрацьовувала та надавала відповіді на запити іноземних регуляторів, компаній та фізичних осіб-резидентів інших країн. Зокрема, було надано відповіді на запити компаній Франції, Кіпру, Ірландії, Великобританії, Республіки Панами, Росії, Швейцарії та США.

Міжнародна технічна допомога

У 2019 році Комісія здійснювала заходи із залучення міжнародної технічної допомоги в рамках наступних проектів:

Проект технічної допомоги Європейського Союзу «Технічна допомога за пріоритетними напрямками фінансового сектору» (EU-FINSTAR)

Ціль проекту - є створення стабільного, безпечного та ефективного сектору фінансових послуг в Україні, що забезпечить фінансовими ресурсами національну економіку, підтримає економічний і соціальний розвиток країни та інтеграцію у світове фінансове середовище.

З метою досягнення якісного прогресу у розвитку сектора фінансових послуг України, цей проект надавав підтримку в роботі з усунення найважливіших прогалин, зокрема:

- зміцнення чинних нормативних засад фінансової звітності згідно з міжнародними та прийнятими ЄС таксономіями XBRL для всіх регуляторів фінансового сектору в Україні. Підписаний Меморандумом про взаєморозуміння про систему фінансової звітності для подання регуляторної звітності

ССІ на основі МСФЗ таксономії, що був підписаний чотирма бенефіціарами допомоги EU-FINSTAR (Міністерством фінансів України, Національним банком України, Комісією та Національною комісією, що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг);

- вдосконалення засад регулювання діяльності кредитних рейтингових агентств;
- запровадження практики консолідованого нагляду відповідно до стандартів та практики ЄС;
- запровадження змін до законодавства у сфері бухгалтерського обліку, що забезпечує наближення Закону України про бухгалтерський облік до нової Директиви ЄС 2013 року про бухгалтерський облік та МСФЗ та ініціатив для початку гармонізації національних стандартів бухгалтерського обліку до МСФЗ.

Протягом 2019 року була проведена низка заходів, а саме:

- демонстрація представниками проекту EU-FINSTAR програмного забезпечення (конвертора), за допомогою якого здійснюється конвертація даних звітності суб'єктів розкриття в форматі iXBRL. В демонстрації брали участь співробітники Комісії та представники USAID/DAI;
- відбулось засідання Керівного комітету з представниками Проекту щодо проведення презентації компанії VI-ZOR інформаційної системи розкриття фінансової звітності в форматі iXBRL;
- для співробітників Комісії та SMIDA було проведено два навчальних курси щодо адміністрування заявок та адміністрування системи;
- представники Комісії взяли участь у Виконавчому Комітеті за Компонентом 1 «Підготовка української таксономії МСФЗ 2019 року та розширення iXBRL форматів звітності» з метою огляду змін до розширеної таксономії МСФЗ за 2019 рік та обговорення майбутніх завдань та строків завершення роботи;
- відбулась низка ділових поїздок та навчальних семінарів для представників Комісії;
- представники Комісії взяли участь у заключному заході Проекту з метою здійснення загального огляду технічної допомоги, що фінансується ЄС,

та оцінити прогрес, якого було досягнуто в рамках ключових реформ.

У свою чергу експерти Проекту розробили та надали наступні документи:

- оновлений розширений формат UA XBRL МСФЗ 2019, який був переданий EU-FIN-STAR АРІФРУ для перевірки в СФЗ процесором сервера Altova Raptor XML + XBRL для подальшого тестування;
- посібник для користувачів в Україні з використання Таксономії МСФЗ для подання обов'язкової фінансової звітності в Україні;
- інструкція з користування програмним інструментом iXBRL для створення та перевірки (валідації) iXBRL-документів, розроблених з використанням розширеної Таксономії звітності UA XBRL МСФЗ 2019;
- оновлена версія інструментів XBRL для UA МСФЗ таксономії.

Протягом року відбулась низка робочих нарад та зустрічей щодо впровадження інформаційної системи фінансової звітності XBRL. Наразі цей Проект завершено.

• **Проект технічної допомоги Європейського Союзу «Посилення регулювання та нагляду за небанківським фінансовим сектором» (EU-FINREG)**

Ціль проекту - є створення сильного середовища для небанківських фінансових послуг, надання допомоги українським органам влади у наближенні нормативно-правової бази та методів здійснення нагляду для операцій з цінними паперами та інвестиціями, страхування, пенсійного забезпечення, небанківських кредитних установ, небанківських платіжних установ та інших небанківських фінансових послуг до європейських та міжнародних стандартів і практик.

Комісія звернулась з проханням про подовження терміну реалізації Проекту і розширення його масштабів, включенням додаткових заходів, які не були прямо передбачені поточним завданням, але є актуальними для досягнення цілей і результатів цього проекту. У серпні 2019 року команда Проекту розробила і представила ПЕС

концепцію подовження Проекту із включенням до нього додаткових заходів ще на 24 місяці, тобто до 17 листопада 2022 року.

Найбільша увага Проекту FINREG була зосереджена на підтримці розробки законопроектів у сфері ринків капіталу. У 2019 році в рамках Проекту виконувались інші завдання за більшістю компонентів, включаючи огляди нормативно-правової бази, порівняльні аналізи, тренінги для співробітників Комісії та ділові поїздки, а саме:

- 5-16 квітня в м. Одеса, 20-21 травня в м. Львів та 10-11 червня у м. Харків представники Комісії взяли участь в навчальних семінарах, присвячених питанням функціонування ринку капіталу;
- 3-4 червня у м. Париж, Франція, працівники Комісії взяли участь у спільних заходах Робочої групи з питань приватного пенсійного забезпечення (WPPP) та Міжнародної організації органів пенсійного нагляду (IOPS);
- 19 червня Проектом було проведено Координаційну раду з усіма бенефіціарами Проекту;
- 15-17 липня в м. Софія, Болгарія, та 17-19 липня в м. Загреб, Хорватія, працівники Комісії взяли участь в навчальних поїздках з метою виконання заходів в рамках компоненту А 1.6 «Підтримка AoSC у налагодженні партнерських відносин з професійними мережами, участь у їхній діяльності та співпраця з навчальними закладами державної служби в інших країнах»;
- 6-8 листопада в м. Тірана, Албанія, працівники Комісії взяли участь у спільному заході Міжнародної організації пенсійних наглядових органів (IOPS/OECD) та Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD).

• **Проект «Трансформація фінансового сектору в Україні» (FST), фінансованого Урядом США через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID)**

У 2019 році продовжувалася активна робота з Проектом «Трансформація фінансового

сектору в Україні» (FST). В рамках дії Проекту FST були проведені такі заходи:

- 18-19 лютого відбувся Керівний комітет з представниками Проекту щодо проведення презентації компанії VI-ZOR інформаційної системи розкриття фінансової звітності в форматі XBRL;
- 3 19 лютого по 28 лютого за підтримки Проекту було проведено 2 навчальних семінари на теми «Адміністрування Заявок» та «Адміністрування Системи» для працівників Комісії;
- 01-11 квітня в м. Вашингтон, США, працівники Комісії взяли участь у 29-ому Щорічному міжнародному інституті з розвитку ринку цінних паперів, організованому Комісією з цінних паперів та бірж США (SEC);
- з 20 по 21 червня в м. Лондон, Велика Британія працівник Комісії взяв участь у Щорічній Конференції з питань фінансової звітності;
- 24 липня відбувся експертний круглий стіл «Недержавне пенсійне забезпечення в Україні», на якому обговорювались результати та рекомендації звіту «Недержавне пенсійне забезпечення в Україні: оцінка та рекомендації»;
- 26 вересня відбувся захід офіційної передачі програмного комплексу для функціонування системи фінансової звітності у форматі XBRL, який було створено компанією VIZOR Software від USAID Комісії;
- 14 грудня було проведено Керівний комітет з обговорення підготовки таксономії UA XBRL МСФЗ та затвердження плану розробки та запуску в експлуатацію Системи.

Комісія звернулась до Проекту з ініціативою розробити програмне забезпечення щодо формування фінансових звітів у форматі iXBRL. У грудні було оголошено тендер на розробку такого програмного забезпечення. Орієнтовний строк розробки програмного забезпечення – до кінця березня 2020 року. Розроблене програмне забезпечення буде передано до Комісії, яка зі свого боку буде надавати його користувачам для формування звітів у форматі XBRL безкоштовно. Робота по впровадженню системи XBRL триває.

Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР)

• Зовнішній Проектний офіс НКЦПФР

У 2019 році продовжив роботу Проект «Підтримка реформ фінансового сектору в Україні», спрямований на підтримку Проектного офісу з підтримки реформи фінансового сектору у Комісії. Проектний офіс - є консультативно-дорадчим органом Комісії, що створений з метою забезпечення належного рівня організації та координації впровадження реформ, зокрема щодо планування відповідних заходів, проведення моніторингу та аналізу стану їх виконання.

Для реалізації Комплексної програми розвитку фінансового сектору України до 2020 року було обрано 4 проектні менеджери за наступними компонентами програми:

- А.14 Забезпечити розвиток накопичувального пенсійного забезпечення;
- А.19 Розвиток та консолідація інфраструктури ринку капіталу;
- В.1 Інституційна та фінансова незалежність регуляторів та компоненту;
- В.4 Трансформація регуляторів.

У другій половині 2019 року у зв'язку зі скороченням бюджету, кількість проектних менеджерів скоротилася до 2: В.1 Інституційна та фінансова незалежність регуляторів та компоненту і менеджер з комунікацій.

Розроблено норми щодо питань корпоративного управління для законопроекту Комісії у учасників 2-го рівня пенсійної системи (Проект А.10). Запропонована система корпоративного управління дозволяє контролювати цільове використання коштів учасниками 2-го рівня.

З метою забезпечення розвитку накопичувального пенсійного забезпечення надана кінцева редакція законопроекту до Кабінету Міністрів України, а також ведеться постійна консультативна підтримка внесення змін до діючого закону України про недержавне пенсійне забезпечення (Проект А.14).

Для забезпечення інституційної та фінансової незалежності регуляторів та Фонду гарантування вкладів фізичних осіб було здійснено наступні заходи (Проект В.1):

Для забезпечення інституційної та фінансової незалежності регуляторів та Фонду гарантування вкладів фізичних осіб було здійснено наступні заходи (Проект В.1):

- запущено систему фінансової звітності XBRL, розпочато роботу в режимі дослідження;
- підготовлено методичні матеріали та посібники щодо Системи фінансової звітності в форматі iXBRL та Таксономії МСФЗ XBRL;
- розпочав роботу вебсайт Системи фінансової звітності XBRL;
- запущено пілотний проект із залученням понад 20 суб'єктів господарювання різних сфер;
- підготовлено та затверджено план заходів щодо запуску СФЗ XBRL в продуктивну експлуатацію та забезпечено координацію його виконання;
- забезпечено підтримку функціонування СФЗ XBRL;
- підготовлено зміни та доповнення в Таксономію UA МСФЗ XBRL 2018 відповідно до змін МСФЗ 2019;
- затверджено Таксономії UA МСФЗ XBRL 2019 Міністерством фінансів України, Комісією, Національним банком України та Національною комісією, що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг;
- забезпечено підтримку впровадження Таксономії UA МСФЗ XBRL 2019 в систему СФЗ XBRL;
- забезпечено підтримку із тестування таксономії UA МСФЗ XBRL 2019;
- розроблено бізнес вимоги для програмного забезпечення та проведено тендер на закупівлю послуг підрядника із розробки програмного забезпечення для складання фінансової звітності в форматі iXBRL;
- проведено 12 заходів щодо СФЗ XBRL для понад 1000 суб'єктів господарювання.

Компонент В.4 Трансформація регуляторів був завершений у липні 2019 року. Метою даного компоненту було забезпечення процесу трансформації Комісії на шляху до інституційної незалежності. Завдання, які були виконані:

- впровадження другого етапу трансформації Комісії;
- впровадження показників

ефективності для співробітників Комісії;

- впровадження удосконаленого проекту «Єдине вікно» - надання адміністративних послуг Комісії;
- початок процесу розробки внутрішньої RBS системи Комісії, служби внутрішнього аудиту, служби комплаєнс;
- проведення процесу трансформації Комісії відповідно до SPLIT.

Надана комунікаційна підтримка Комісії за ключовими напрямками діяльності та стратегічними проектами. Створені комунікаційні матеріали (презентації) з наступних напрямків роботи Комісії - розвиток пенсійної системи, розбудова фінансової інфраструктури і запровадження нових фінансових інструментів; розвиток корпоративного законодавства. Надана підтримка у просуванні і роз'ясненні законодавчих ініціатив, в підготовці яких брали участь фахівці регулятора, зокрема, проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів (реєстраційний номер 2284), проект Закону про акціонерні товариства (реєстраційний номер 2493). Проведена ревізія контенту офіційного вебсайту Комісії, сформовані рекомендації щодо змін в структурі і його контенті.

• Проект «Україна: оновлення та оптимізація інфраструктури ринку капіталів»

У 2019 році розпочався новий проект «Україна: оновлення та оптимізація інфраструктури ринку капіталів». Регулятор зосереджує свою увагу на консолідації торговельної інфраструктури для кращого виявлення цін, контролю, здійснення торгівлі та протидії ціновій маніпуляції та дефрагментації регулятором, а також передачі з місцевого рівня конкуренції на біржі міжнародні. Але Комісія визнала, що існують недоліки, і підтримала проект технічного співробітництва щодо стратегічного підходу до створення, ліцензування та нагляду за інфраструктурою ринку капіталу, який покращить управління, операційну ефективність та структуру бізнесу. Проект спрямований на торгівлю інфраструктурою не тільки для цінних паперів та деривативів, але й для інших класів активів, таких як товари та електроенергія.

Наразі ЄБРР має намір залучити консалтингову компанію (консультанта) для надання підтримки розвитку ринку капіталу, реформам Комісії, Уряду України та адаптувати їх до стандартів ЄС в галузі інфраструктури ринку капіталу.

Очікується, що обраний консультант здійснюватиме такі дії:

- огляд/оцінка операцій торговельної інфраструктури та взаємозалежності із пост-торговельним середовищем;
- проект рекомендацій щодо підвищення ефективності торгового шару;
- визначення/розробка керівних принципів, стандартів та вимог, які необхідно включити до регуляторної бази для забезпечення належної роботи торговельної інфраструктури;
- підготувати підсумковий звіт та організувати семінари для зацікавлених сторін.

В рамках цього Проекту розробляються ключові принципи, стандарти та вимоги, які необхідно включити в нормативно-правову базу через законодавство, щоб забезпечити належний нагляд за елементами інфраструктури ринку капіталу, зокрема біржами, що мають відношення до функціонування ринку капіталу.

• **Проект ЄС «Допомога Комісії у гармонізації законодавства України для створення організованої торгівлі сучасними фінансовими і сировинними товарами в Україні»**

З 04 по 08 лютого 2019 року в рамках спільної ініціативи Проекту ЄС «Допомога Комісії у гармонізації законодавства України для створення організованої торгівлі сучасними фінансовими і сировинними товарами в Україні» та Комісії відбувся візит експертів Проекту до України.

Метою експертів на цьому етапі була розробка проекту моделі для спотової та ф'ючерсної оптової торгівлі (позабіржової та організованої) природним газом та електроенергією, та їх похідними. Проект повинен охоплювати наступні напрямки: реєстр/перехід права власності, правила зберігання, контроль якості, організована спот-торгівля, вимоги до організованої та позабіржової торгівлі, централізований кліринг спот і ф'ючерсних контрактів (з доставкою), транспортування, звітність (REMIT), оподаткування

торгівлі спотами та ф'ючерсами, взаємозаліки, ліцензування, нагляд тощо. Фінальний візит експертів Проекту до України відбувся 25 лютого 2019 року.

• **Bolsas y Mercados Españoles**

Протягом 2019 року НКЦПФР співпрацювала з Bolsas y Mercados Españoles (BME), яка є оператором фондових бірж та фінансових систем Іспанії, включаючи біржі в Мадриді, Барселоні, Більбао та Валенсії. BME має визнану в Європі експертизу в організації біржових систем. За підтримки Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР) була реалізована спільна ініціатива ЄБРР та НКЦПФР щодо удосконалення й оптимізації інфраструктури ринку капіталу в Україні. В результаті цієї ініціативи спеціалістами BME були напрацьовані Рекомендації щодо стратегічного підходу до створення, ліцензування та нагляду за інфраструктурою ринку капіталу з фокусом на біржі. На підставі цих Рекомендацій НКЦПФР почала здійснювати процес адаптації умов біржової торгівлі в Україні до європейських правил.

Співробітництво з міжнародними організаціями

• **Діяльність в рамках Міжнародної організації комісій з цінних паперів (IOSCO)**

Міжнародна організація комісій з цінних паперів (IOSCO) налічує більш ніж 180 регуляторних органів країн світу з метою співробітництва, обміну інформацією, спільної розробки кращих стандартів регулювання ринків цінних паперів, з подальшим їх запровадженням на національних ринках країн-членів.

Основна робота організації полягає у виробленні міжнародних стандартів та рекомендацій щодо регулювання ринків цінних паперів. Документи, розроблені IOSCO, враховуються багатьма іншими міжнародними організаціями, серед яких група Світового банку, ОЕСР, регіональні банки розвитку (включаючи ЄБРР), Міжнародний Комітет з стандартів бухгалтерського обліку, Базельський Комітет з банківського нагляду та ін. Комісія є постійним членом Організації, що надає їй право голосу під час постійних засідань. Комісія як постійний член організації сплачує щорічний членський внесок в IOSCO.

З метою підвищення рівня взаємодії із зазначеною організацією Комісія бере участь в щорічних конференціях IOSCO, що є підтвердженням зацікавленості та прагнення регулятора українського ринку цінних паперів працювати разом з іншими регуляторними органами світу в напрямку впровадження кращих міжнародних стандартів з регулювання ринку капіталу.

• **Світовий банк**

В рамках місії експертів Світового банку протягом 2019 року було проведено низку зустрічей та обговорено:

- прогрес із запровадження пенсійної реформи в Україні;
- питання щодо концептуальної бази додаткової накопичувальної пенсійної системи в координації з ширшим комплексом заходів з пенсійної реформи та реформування фінансового сектору;
- питання щодо створення Центрального контрагенту;
- питання змін на ринку внутрішнього боргу та альтернативи для залучення інвесторів-нерезидентів;
- плани уряду щодо запровадження професійної пенсійної схеми та подальшого діалогу щодо змін у пенсійній політиці, включаючи реформування системи державних гарантій доходів.

• **Міжнародний валютний фонд**

У 2019 році Комісією було проведено декілька спільних зустрічей з представниками Міжнародного валютного фонду щодо:

- обговорення законопроектів, які мають дуже важливе значення для реформування Комісії, а саме: «Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів», «Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту інвесторів від зловживань на ринках капіталу» та «Проект Закону про внесення змін до деяких

законодавчих актів України щодо консолідації функцій із державного регулювання ринків фінансових послуг»;

- прогресу щодо запровадження пенсійної реформи в Україні та обговорення розробки проекту Закону України «Про загальнообов'язкове накопичувальне пенсійне забезпечення», який має на меті запровадити в Україні пенсійну систему 2-го рівня, на виконання доручення Кабінету міністрів України;
- питань щодо майбутніх напрямків допомоги та діючих проектів.
- участь у семінарах з фінансової звітності для Міністерства фінансів Республіки Білорусь, які відбулися з 17 по 18 червня у м. Мінськ, Республіка Білорусь;
- участь у Щорічній Конференції з питань фінансової звітності, що відбулася з 19 червня по 22 червня у м. Лондон, Велика Британія;
- участь у Проекті міжнародної технічної допомоги «Посилення регулювання та нагляду за небанківським фінансовим ринком», який відбувся з 15 по 17 липня у м. Софія, Болгарія та з 17 по 19 липня 2019 року у м. Загреб, Хорватія;
- участь у Швейцарсько-українському проекті «Підтримка децентралізації в Україні» (DESPRO), який відбувся з 06 по 11 жовтня у м. Варшава, Польща;
- участь у VI Євразійському форумі бухгалтерів та аудиторів Інституту Сертифікованих Фінансових Менеджерів України та Великобританії, який відбувся з 09 по 14 жовтня у м. Баку, Азербайджан;
- участь у проекті технічної допомоги «Розробка Інструкцій з Правозастосування» Міжнародної організації комісії з цінних паперів (IOSCO), який відбувся з 15 по 17 жовтня у м. Скоп'є, Македонія;
- участь у спільному заході Міжнародної організації пенсійних наглядових органів (IOPS/OECD) Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD), який відбувся з 06 по 08 листопада у м. Тірана, Албанія;
- участь у четвертому засіданні Комітету Асоціації Україна-ЄС у торговельному складі, яке відбулось 20 листопада у м. Брюссель, Королівство Бельгія;
- участь у міжнародному саміті SUMMIT Bookkeepers ICB Інституту Сертифікованих Фінансових Менеджерів України та Великої Британії, який відбувся з 24 по 29 листопад у м. Лондон, Велика Британія;
- участь у навчальному семінарі Консультативного комітету партнерів Міжнародної організації комісії з цінних паперів (IOSCO), який відбувся з 02 по 06 грудня у м. Мадрид, Іспанія;
- участь у II-ому етапі навчальної програми IOSCO/PIFS-HLS Global Certificate Program, яка відбулася з 09 по 13 грудня у м. Кембридж, США;
- участь у навчальному семінарі IOSCO з питань інфраструктури фінансового ринку (FMI), який відбувся з 10 по 11 грудня у м. Мадрид, Іспанія.

TAIEX (Technical Assistance Information Exchange)

TAIEX – це інструмент зовнішньої допомоги, що надається Європейською Комісією для обміну інформацією з метою розбудови інституціональної спроможності, необхідної для адаптації національного законодавства до *acquis communautaire*.

Комісія відповідно до покладених на неї завдань здійснює співробітництво з державними органами і неурядовими організаціями іноземних держав, міжнародними організаціями з питань, віднесених до їх компетенції.

У рамках інструменту TAIEX за рахунок коштів ЄС у 2019 році Комісія провела такі заходи:

- семінар за темою: «Вимоги до професійних учасників ринків капіталу», який відбувся 05-06 березня в м. Києві;
- семінар за темою: «Правове регулювання в Європейському Союзі щодо використання контрольних показників на ринках капіталу», який відбувся 18 березня в м. Києві;
- експертну місію за темою: «Боротьба з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму», яка відбулася 15-16 жовтня в м. Києві;
- семінар за темою: «Управління ризиками на ринку цінних паперів в рамках протидії відмиванню доходів і фінансуванню тероризму», який відбувся 16-18 грудня в м. Києві.

Участь у міжнародних заходах

Протягом 2019 року представники Комісії відвідали наступні заходи:

- участь у третьому засіданні Кластера 2 Підкомітету з питань економіки та іншого галузевого співробітництва Комітету асоціації між Україною та ЄС, яке відбулось з 13 березня по 15 березня у м. Брюссель, Королівство Бельгія;
- участь у навчанні у 29 Щорічному міжнародному інституті з розвитку ринку цінних паперів, організованому Комісією з цінних паперів та бірж США (SEC), яке відбулось з 30 березня по 13 квітня у м. Вашингтон, США;
- участь у стажуванні в Федеральному міністерстві закордонних справ Німеччини та інших німецьких державних установах в рамках програми «High Level Experts Program», яке відбулось з 02 по 25 травня у м. Берлін, Німеччина;
- участь у проекті технічної допомоги «Розробка Інструкцій з Правозастосування», який відбувся з 28 травня по 01 червня у м. Єреван, Вірменія;
- участь у спільних заходах Робочої групи з питань приватного пенсійного забезпечення (WPPP) та Міжнародної організації органів пенсійного нагляду (IOPS), які відбулися з 02 по 05 червня у м. Париж, Франція;

НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ

Комісія надає 62 адміністративні послуги. Перелік затверджено наказом Голови Комісії від 18.07.2018 №112 «Про затвердження Переліку адміністративних послуг, які надає Комісія», відповідно до Закону України «Про адміністративні послуги» та на виконання пункту 2 постанови Кабінету Міністрів України від 30.01.2013 №57 «Про затвердження Порядку ведення Реєстру адміністративних послуг».

На кожен адміністративну послугу затверджено інформаційні та технологічні картки. Інформаційні картки розміщено на офіційному сайті Комісії.

Інформація (відомості про адміністративні послуги) подається до Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України для внесення до Реєстру адміністративних послуг у паперовій та електронній формах.

Процедури надання адміністративних послуг Комісією була значно спрощена шляхом запровадження принципу «Єдиного вікна».

Користувачі адміністративних послуг через «Єдине вікно» мали змогу замовити та отримати адміністративні послуги в певному структурному підрозділі Комісії, а саме:

- департамент ліцензування професійних учасників фондового ринку;
- департамент реєстрації емісій цінних паперів;
- департамент систематизації та аналізу фінансової звітності учасників ринку капіталу та пруденційного нагляду;
- відділ видачі сертифікатів фахівців ринку капіталу.

У 2019 році через «Єдине вікно» надійшло 6 194 пакети документів для надання адміністративних послуг. У відповідь було направлено 1 110 вихідних листів, надано 2 213 безоплатних та 1 935

платних послуг на суму фактичних надходжень до бюджету за надані адміністративні послуги в розмірі 19 631 084,79 грн.

Найбільшу кількість безоплатних адміністративних послуг, а саме 58% було надано щодо ліцензування професійних учасників ринку цінних паперів.

Значну кількість платних адміністративних послуг, а саме 63% надано щодо підготовки фахівців ринків капіталу.

Найбільшим попитом серед всіх адміністративних послуг, що надавались протягом 2019 року Комісією, користувались такі:

- видача сертифіката на право здійснення дій, пов'язаних з безпосереднім провадженням професійної діяльності на ринку капіталу – 1 217;
- реєстрація змін до проспекту емісії (інформації про випуск) цінних паперів (крім випадку, якщо зміни до проспекту емісії цінних паперів інституту спільного інвестування пов'язані з наступним випуском цінних паперів інституту спільного інвестування) – 799;
- скасування реєстрації випуску цінних паперів (крім цінних паперів інститутів спільного інвестування) – 443.

Діаграма 24

Кількість наданих безоплатних послуг у 2019 році

Діаграма 25

Кількість наданих платних послуг у 2019 році

РОЗВИТОК ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ

Персонал Комісії – це ключовий фактор ефективного функціонування та досягнення стратегічних цілей. Успішна діяльність Комісії залежить від того, наскільки наполегливо та якісно регулятор інвестуватиме у своїх працівників, в управлінську культуру та організаційний розвиток.

Таблиця 6

Кількісний склад працівників центрального апарату Комісії, розподіл за ступенем професійно-кваліфікаційної придатності працівників, та статтю станом на 31.12.2019

№ п/п	Показники	Кількість осіб центрального апарату, шт. од.
1	Штатна чисельність	460
2	Фактична чисельність	383
3	Облікова чисельність	413
3.1	з них: чоловіки	85
3.2	жінки	328
4	Кількість осіб, які займають посади	413
4.1	керівників	153
4.1.1	з них: чоловіки	38
4.1.2	жінки	115
4.2	спеціалістів	256
4.2.1	з них: чоловіки	46
4.2.2	жінки	210
4.3.	службовців, робітників, працівників патронатної служби	4
4.3.1	з них: чоловіки	1
4.3.2	жінки	3

Робота з напряму управління персоналом у 2019 році була спрямована на залучення найкращих фахівців на ринку праці; розвиток потенціалу працівників; формування єдиної корпоративної культури, ефективне управління.

Аналіз складу працівників системи Комісії свідчить, що від облікової чисельності працівників 79,42% (328 осіб) становлять жінки, відповідно 20,58% (85 осіб) – чоловіки. Переважну більшість керівних посад в центральному апараті Комісії займають також жінки – 75,17% (115 осіб); чоловіків на керівних посадах – 24,83% (38 осіб).

Розподіл працівників Комісії за віком показує, що чисельність осіб віком до 35 років у центральному апараті Комісії в цілому складає 31,48% (130 осіб) від облікової чисельності працівників. Такий показник свідчить про ефективну роботу щодо добору молодих кадрів для роботи на державній службі. Питання залучення молоді на державну службу

в Комісію залишається актуальним незважаючи на достатню кількість молодих фахівців.

Працівників віком від 35 років до пенсійного віку налічується 68,52% (283 особи).

Середній вік працівників центрального апарату Комісії у 2019 році складає 40 років.

Здобутком колективу Комісії є досвідчені працівники, які забезпечують виконання завдань покладених на регулятор з високим рівнем професіоналізму. До числа стабільних кадрів прийнято відносити працівників, які працюють в організації понад три роки. Протягом цього терміну, як правило, завершується період трудової адаптації, працівник набуває кваліфікацію, знаходить своє місце в колективі, оцінює перспективи просування.

Кількість працівників, які мають стаж роботи у державному органі більше 20 років – 57 осіб, більше

15 років – 84 особи, більше 10 років – 76 осіб, більше 5 років – 80 осіб. Ці дані однозначно свідчать про стабільність колективу, яка характеризується досить тривалою спільною діяльністю його членів.

Керівництвом Комісії прикладаються зусилля по збереженню приналежності працівників до регулятора, одночасно із зусиллями оновлення та омолодження персоналу.

Структура персоналу за рівнем освіти має наступні показники: від облікової чисельності працівників центрального апарату – 96,61% (399 осіб) мають повну вищу освіту; 3,39% (14 осіб) мають неповну, базову вищу освіту та середню спеціальну. Науковий ступінь мають 7 працівників центрального апарату.

Переважаюча більшість працівників Комісії мають освіту економічного та юридичного спрямування. Державні службовці, що мають інші напрями освіти переважно забезпечують реалізацію завдань

нефункціональних підрозділів, зокрема, з питань інформаційних технологій, міжнародної співпраці, адміністративної діяльності, матеріально-технічного та фінансового забезпечення.

В Комісії налічується 124 працівники, які мають дві вищі освіти, що складає 30,03% від облікової чисельності працівників центрального апарату, та 22 працівники, які мають три вищі освіти – 5,33%, ще 2 працівники мають чотири вищі освіти – 0,49%.

Керівництво Комісії у 2019 році продовжувало здійснювати заходи щодо заохочення персоналу до навчання, підвищення кваліфікації, створювало умови для їх професійного зростання. Заслугує на увагу той факт, що лише у центральному апараті 12 державних службовців навчається у вищих навчальних закладах освіти, які здобувають вищу або другу вищу профільну освіту.

Заходи, спрямовані на підвищення професійного рівня державних службовців здійснювалися відповідно до План-графіку підвищення кваліфікації державних службовців Комісії на 2019 рік. Також працівники активно працюють над самовдосконаленням, підвищенням свого професійного та освітнього рівня.

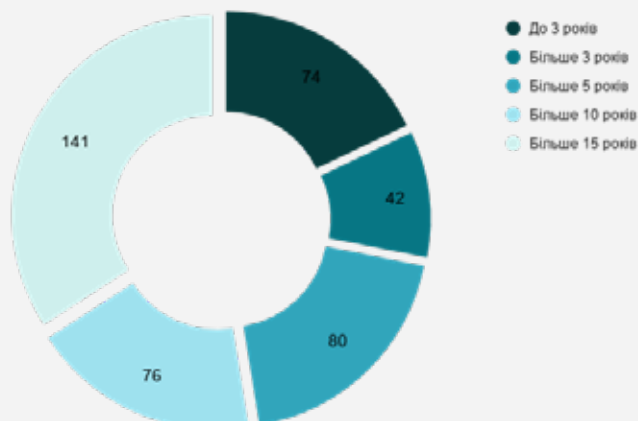
У межах навчання та розвитку Комісія проводила та організовувала обов'язкове професійне навчання працівників, навчання за короткотерміновими програмами, організовувала участь у міжнародних конференціях та навчальних поїздках, залучала працівників до міжнародних навчальних заходів та проєктів, здійснила щорічне оцінювання діяльності державних службовців.

Протягом 2019 року працівники Комісії підвищували рівень своїх компетенцій шляхом участі у навчальних заходах, основними з яких були:

- підвищення кваліфікації з питань фінансового моніторингу в сфері боротьби з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванням тероризму в ДНЗПО «Навчально-методичний центр ДКФМУ» та його регіональних відділах за професійною програмою пройшли – 11 працівників Комісії;
- міжнародний науково-практичний семінар під егідою OSCE та EUAM «Національна система антилегалізаційного стримування: сучасні виклики та перспектива розвитку» та «Оцінка ризиків відмивання коштів та фінансування тероризму:

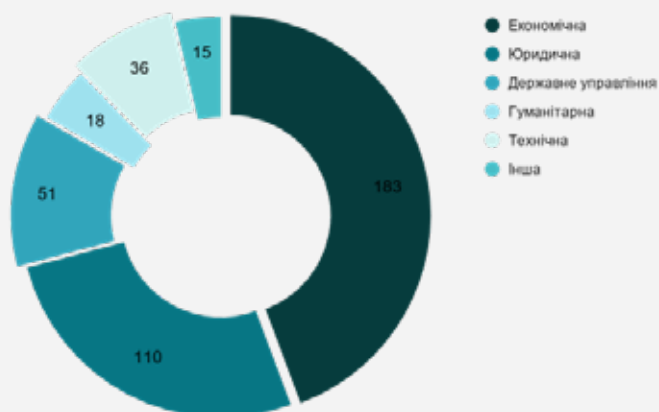
Діаграма 26

Розподіл працівників центрального апарату Комісії за стажем роботи станом на 31.12.2019

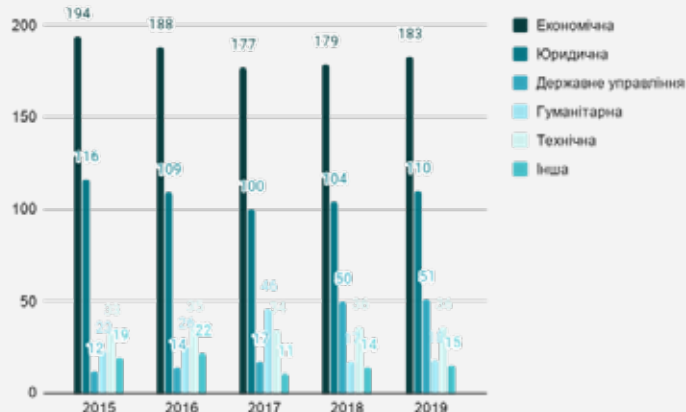
Діаграма 27

Розподіл працівників центрального апарату Комісії за напрямками освіти станом на 31.12.2019

Діаграма 28

Розподіл працівників центрального апарату Комісії за напрямками освіти у розрізі років

Таблиця 6

Кількісний склад працівників центрального апарату Комісії, розподіл за ступенем професійно-кваліфікаційної придатності працівників, та статтю станом на 31.12.2019

	Всього підвищили кваліфікацію (за наказами)				З них											
					За професійними програмами				За програмами короткотермінових семінарів (за наказами)				За іншими видами навчання			
Роки	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
Всього	419	252	476	672	57	6	4	30	296	219	354	546	66	27	118	96
міжнародний, національний та антикорупційний контекст» взяли участь – 4 працівники; • підвищення кваліфікації за програмою «Ділова іноземна мова» – 17 державних службовців отримали свідоцтва про підвищення кваліфікації; • підвищення кваліфікації за «Комплексною програмою навчання користувачів Microsoft Powerpoint 2013, Microsoft Excel 2013» в Навчально-методичному комплексі «Інститут післядипломної освіти» Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» пройшли – 19 працівників Комісії; • семінари за різними темами в Інституті підвищення кваліфікації керівних кадрів Національної академії державного управління при Президентові України у яких брали участь – 55 державних службовців; • короткострокові семінари у Всеукраїнському центрі підвищення кваліфікації у яких брали участь – 31 державний службовець Комісії; • освітні заходи на базі освітньої платформи Legal Highl School на тему «Корпоративне управління взяло участь – 7 державних службовців, на тему «Арбітражні керуючі: статус та організація діяльності» – 6 працівників, у спецкурсі «Корпоративні конфлікти та протидія рейдерству» – 3 державних службовця, у блоці «Залучення фінансування» модулю «Торгове фінансування та документарні операції» – 2 працівники, у модулі «Міжнародне кредитування» – 2 працівники, у модулі «Проектне та венчурне фінансування» – 8 працівників, у блоці «Фінансування в агросекторі» – 7 державних службовців.					За допомогою залучення зовнішньої допомоги Європейської Комісії у рамках TAIEX працівники Комісії взяли участь у семінарах за темами «Вимоги до професійних учасників ринків капіталу» – 52 особи, «Правове регулювання в Європейському Союзі щодо використання контрольних показників на ринках капіталу» – 44 особи, в Експертній місії на тему «Боротьба з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму» – 32 особи, «Управління ризиками на ринку цінних паперів в рамках протидії відмиванню доходів і фінансування тероризму» – 43 особи, за темою «Функціонування ринку капіталу» (міста Одеса, Львів, Харків) – 85 працівників Комісії. Крім того, було проведено внутрішні семінари з державними службовцями центрального апарату Комісії на теми: • «Заходи щодо підготовки антикорупційної програми на 2019 рік» – 15 осіб; • «Етичні стандарти поведінки осіб, уповноважених на виконання функцій» – 39 осіб; • «Зміни в антикорупційному законодавстві» – 23 особи; • навчальні заходи для новопризначених працівників Комісії – 41 особа. З метою залучення молоді до державної служби у 2019 році були створені умови для проходження студентами виробничої та переддипломної практики у центральному апараті Комісії. У цьому напрямку Комісія співпрацює з вищими навчальними закладами, з якими укладені угоди про співпрацю та про проходження виробничої та переддипломної практики. За звітний період практику пройшли у центральному апараті – 22 студента вищих навчальних закладів Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, Київського національного торговельно-економічного університету, Національного					університету біоресурсів і природокористування України, Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого та коледжу нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу Одеської національної академії харчових технологій. У 2019 році в Комісії було запроваджено корпоративну систему аналізу ключових показників ефективності KPI. Критерієм оцінкового аналізу будь-якої діяльності може бути тільки кінцевий результат, у зв'язку з цим було розроблено бібліотеку KPI Комісії та впроваджено систему ключових показників ефективності KPI (Key Performance Indicators). З метою прийняття об'єктивних рішень здійснювалась оцінка результатів діяльності кожного працівника – досягнення тактичних (операційних) і стратегічних цілей. Було запроваджено щоквартальний контроль ділової активності співробітників, підрозділів і в цілому діяльності органу. Планування потреби в працівниках, пошук і підбір персоналу, а також кадрове адміністрування проводяться відповідно до законодавства України та із врахуванням насамперед, професійної компетентності, рівня освіти, досвіду роботи, моральних якостей претендентів, правил внутрішнього службового/ трудового розпорядку, інших актів законодавства. Формування складу державних службовців в Комісії здійснювалось шляхом конкурсного відбору та за допомогою призначення працівників у порядку переведення на рівнозначні або нижчі посади відповідно до Закону України «Про державну службу», нормативно-правових актів Уряду та наказів Комісії. Процес пошуку кваліфікованих працівників вийшов далеко за рамки найму співробітників. Нині до головних тенденцій рекрутингу Комісії залучено всі підрозділи, з метою переосмислення процесу пошуку кандидатів. Для сприйняття						

Комісії потенційними працівниками, формування бренду роботодавця Комісія брала участь у ярмарках вакансій, проводились заходи із популяризації роботи в Комісії серед студентів.

У 2019 році було оголошено конкурс на 69 вакантних посад з метою зайняття посад категорії Б та В. Загалом кадровою службою було розглянуто 116 пакетів документів. У конкурсах прийняли участь 91 кандидат, з яких 48 були визначені переможцями конкурсу, 16 осіб було включено до реєстру кандидатів.

З метою недопущення відтоку професійних кадрів керівництво Комісії здійснює заходи щодо поліпшення таких факторів як: умови праці, психологічний клімат, формуванні єдиної корпоративної культури, ефективне управління, дотримання умов трудового законодавства, оплата праці, дотримання умов колективного договору, встановлення норм етичної поведінки працівників Комісії тощо.

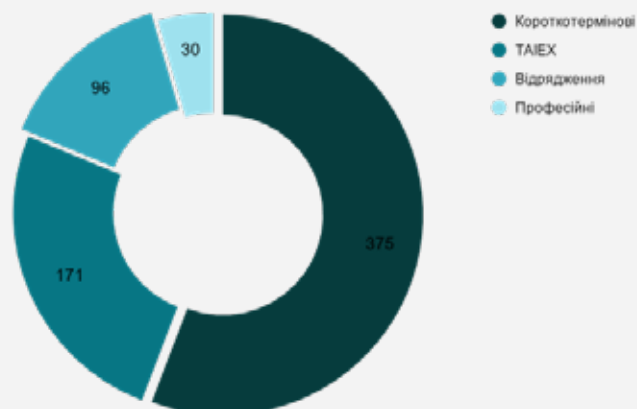
Одним із інструментів мінімізації відтоку кваліфікованих кадрів є ротація працівників, що полягає в горизонтальному та вертикальному переміщенні працівників з метою підвищення їх кваліфікації та професійних знань. Можливість запропонувати працівникам більш складні та нетипові завдання, що стимулюють їх вплив на різні аспекти діяльності Комісії, та надають можливість реалізувати свої прагнення та бути корисним, впливати на розвиток своєї професійної кар'єри, завдяки стимулюванню росту в межах Комісії.

Комісія зацікавлена в успішній службовій кар'єрі своїх працівників, що є одним із способів самовираження людини, реалізації її потенціалу. Це сприяє досягненню стратегічних і тактичних цілей Комісії, враховуючи, що вони співпадають з цілями працівників.

У центральному апараті Комісії у 2019 році було здійснено ротацію 86 осіб, з них на вищі посади державних службовців – 30 осіб, на нижчі посади – 6 осіб, переведено на рівнозначні посади – 50 осіб.

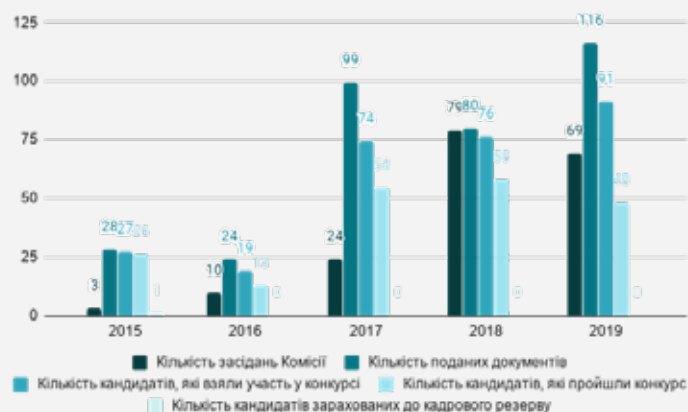
Діаграма 29

Підвищення кваліфікації державних службовців Комісії за видами навчання у 2019 році

Діаграма 30

Інформація щодо проведеної процедури конкурсного відбору у Комісії

Діаграма 31

Інформація про призначення державних службовців до Комісії

Стабільний кадровий склад є запорукою ефективної діяльності. Вміння вчасно виявляти і управляти плинністю кадрів є одним із важливих важелів в розвитку організації, у тому числі і в Комісії. Надмірна плинність персоналу призводить до багатьох негативних наслідків, які дестабілюють роботу організації і можуть призвести навіть до припинення її функціонування, низький рівень плинності може призвести до «застою крові» в організації. Враховуючи це, важливо, з одного боку, розібратися в причинах виникнення плинності кадрів і мінімізувати це явище, з іншого – виявити і використати позитив, який характеризує рух персоналу та його оновлення.

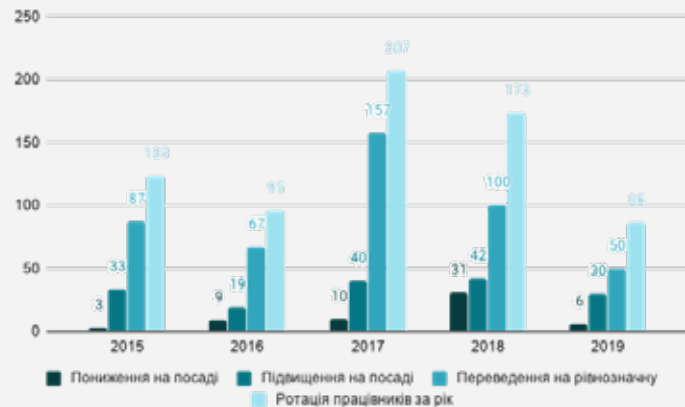
Аналіз зовнішнього руху персоналу центрального апарату Комісії за період з 2012 по 2019 рік свідчить про тенденцію зростання коефіцієнту плинності до Кп 19% у 2015 році, а з 2016 року характеризується тенденцією зниження коефіцієнту плинності з Кп 19% до рівня Кп 6% у 2018 році. У 2019 році коефіцієнт плинності склав Кп 6%.

Виявлення мотивів, факторів і встановлення причин плинності кадрів здійснювалось за допомогою спеціальних процедур: вивчення анкетних даних, бесіди з тими, хто звільняється, та з безпосередніми керівниками.

Проаналізувавши анкети працівників, що визначали мотиви їх вибуття, було виділено основні причини, що спонукали працівників прийняти рішення про звільнення з Комісії. Серед основних та рівнозначних причин для більшості звільнених були: «пропозиція з нового місця роботи з більш вигідними умовами», «розмір заробітної плати не відповідає об'єму роботи», при цьому більшість звільнених вказували, що «робота у Комісії відповідала їх очікуванням» та «отримали багато корисного і необхідного для розвитку кар'єри і професіоналізму», «працівники почувають себе комфортно, відносини в колективі дружні, кожний може розраховувати на допомогу та розуміння».

Діаграма 32

Інформація про ротацію державних службовців центрального апарату Комісії

Діаграма 33

Плинність персоналу центрального апарату Комісії

Діаграма 34

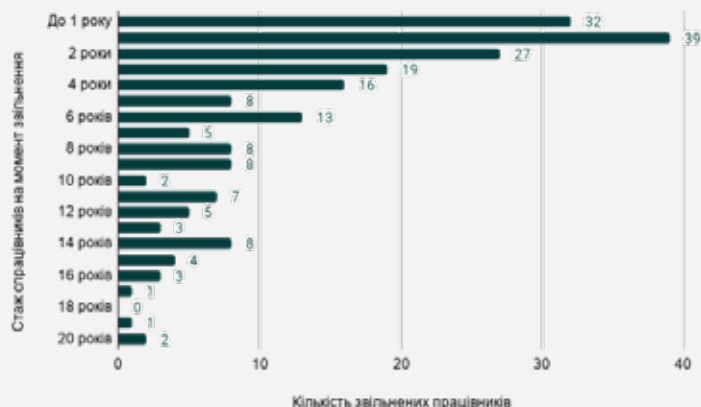
Інформація про звільнення державних службовців Комісії

З метою оцінювання динаміки коефіцієнта плинності в залежності від стажу роботи працівників центрального апарату Комісії було проаналізовано кількість звільнених за період з 2012 по 2019 роки та стаж їх роботи в Комісії, включаючи стаж в ДКЦПФР як в регуляторі, на момент звільнення. Можна зробити припущення, що існує щільний зв'язок між досліджуваним показником звільнених працівників та таким фактором як стаж роботи. Найбільш вразливими та тими, що характеризуються низькою лояльністю до Комісії є працівники, які мають стаж роботи в органі до 3 років.

Діаграма 35

Інформація щодо звільнення працівників центрального апарату в залежності від стажу роботи в Комісії з 2012 по 2019 рік

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Законом України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» Комісію визначено головним розпорядником коштів державного бюджету з виконання бюджетної програми 6151010 «Керівництво та управління у сфері фондового ринку» та встановлено бюджетні призначення у обсязі 135 675 грн з яких: видатки споживання становлять 123 135 грн, видатки розвитку — 12 540 грн.

Таблиця 8

Інформація щодо виконання кошторису Комісії за 2019 рік, тис. грн

Напрямок видатків	Затверджено кошторисом	Касові видатки
Всього видатки,	135 674,7	127 912,8
у тому числі:		
Оплата праці	87 278,1	87 274,3
Нарахування на оплату праці	19 401,2	19 309,1
Оплата комунальних послуг та енергоносіїв	3 293,8	1 569,7
Дослідження і розробки, окремі заходи по реалізації державних (регіональних) програм	0	0
Інші видатки	25 701,6	19 759,7

На кінець 2019 року видатки Комісії профінансовано у повному обсязі, заборгованість за захищеними та іншими статтями кошторису відсутня.

При цьому відхилення між затвердженим обсягом бюджетних асигнувань та касовими видатками пояснюється в основному економією коштів, яка утворилася в результаті проведення закупівель із використанням Національної системи електронних закупівель «Прозоро», а також раціональному та ефективному використанню бюджетних коштів.

Відповідно до паспорта бюджетної програми, затвердженого

наказом Національної комісії з цінних паперів від 14.02.2019 №35, ціллю державної політики, на досягнення якої спрямована бюджетна програма 6151010 «Керівництво та управління у сфері фондового ринку», є розвиток і функціонування ринку цінних паперів та похідних (деривативів) в Україні, сприяння адаптації національного ринку цінних паперів до міжнародних стандартів.

Мета бюджетної програми – формування та реалізація єдиної державної політики щодо розвитку і функціонування ринку цінних паперів та похідних (деривативів) в Україні.

Основними завданнями бюджетної програми визначено:

- розробка актів законодавства у сфері удосконалення ринку цінних паперів;
- здійснення ліцензування професійної діяльності на ринку цінних паперів;
- проведення сертифікації фахівців з питань ринку капіталу;
- здійснення реєстрації випуску цінних паперів;
- здійснення контролю за учасниками.

КОМУНІКАЦІЙНА ПОЛІТИКА

Протягом 2019 року прес-служба Комісії системно інформувала громадськість через власні канали комунікації та через засоби масової інформації щодо прийнятих рішень, змін до законодавчих та нормативних актів, висвітлювати важливі події, які проходили під патронатом регулятора, різноманітні аспекти міжнародного співробітництва тощо.

Головними майданчиками для прямої комунікації з громадськістю традиційно були:

офіційний вебсайт Комісії –
основний канал комунікації:

nssmc.gov.ua

Facebook сторінка Комісії:

facebook.com/nssmc.ukraine

сторінка Комісії в Slideshare:

slideshare.net/NSSMC,

яка постійно оновлюється, і
наразі туди завантажено вже
понад 80 корисних презентацій з
різноманітних тематик.

Допоміжними майданчиками для комунікації з громадськістю були вебсайти:

- Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України: <https://smida.gov.ua>
- Система подання фінансової звітності у форматі iXBRL: <https://frs.gov.ua>

Ключовими інструментами комунікацій, які прес-служба Комісії регулярно використовувала в своїй роботі були:

- пресрелізи;
- коментарі на запити засобів масової інформації;
- публічні заходи для ЗМІ, зокрема пресбрифінги;
- виступи керівництва Комісії на власних і зовнішніх публічних заходах - семінарах, конференціях, круглих столах;
- авторські колонки у ЗМІ керівників Комісії;
- візуальні матеріали (презентації, інфографіка);
- річний звіт Комісії;
- e-mail листування з органами державної влади, професійними учасниками фондового ринку, емітентами цінних паперів, представниками інвестиційної та бізнес-спільноти, міжнародними організаціями і зовнішніми партнерами, тощо.

Комісія надавала засобам масової інформації роз'яснювальну інформацію щодо всіх важливих законодавчих та нормативних ініціатив на всіх етапах їх прийняття – від попереднього схвалення до остаточного затвердження. Комісія супроводжувала їх інфографікою, оскільки візуальне представлення інформації та даних, дозволяє якісно пояснити всі аспекти цих ініціатив широкій аудиторії.

За минулий рік регулятор провів чимало професійних дискусій, в тому числі «на своїй території». Комісія запрошувала до обговорень найбільш актуальних питань емітентів, проводила зустрічі з банківським співтовариством, зустрічалась неодноразово з професійними учасниками ринку, фондовими біржами, депозитарними установами та Національним депозитарієм. На базі п'яти профільних комітетів Комісії відбувалось регулярне обговорення з громадськістю, професійними учасниками ринку актуальних питань, ініціатив регулятора. Комітети активно залучали до роботи експертів, юристів, аудиторів, тощо.

Комісія системно працювала з депутатським корпусом, брала участь у засіданнях Комітету Верховної Ради з питань фінансової політики і банківської діяльності, а також Комітету з економічної політики. Представники Комісії надавали роз'яснення та комунікували з парламентарями з приводу всіх законодавчих ініціатив щодо ринку капіталу.

Комісія залучала до експертизи законопроектів провідні юридичні фірми України, а також відомих експертів з питань корпоративного права, аудиту, фінансової звітності, які працювали разом із Комісією над покращенням законодавства.

Крім того, керівництво Комісії було постійним учасником засідань Ради з фінансової стабільності, яка об'єднує всіх регуляторів фінансового сектору – Національний банк України, Міністерство фінансів, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Фонд гарантування вкладів фізичних осіб і Комісію, – і сприяє напрацюванню кращих рішень щодо розвитку фінансової системи України.

Варто зазначити, що Комісія постійно перебуває в пошуку нових зручних форматів надання інформації і спілкування з засобами масової інформації, нових форм представлення інформації, щоб зробити діяльність регулятора доступнішою та прозорішою, яка відповідає міжнародним стандартам у сфері комунікацій.

РОЗВИТОК ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ

Галузь інформаційних технологій є однією з найбільш динамічних галузей, що розвиваються у світі. Основними рисами сучасних ІТ є автоматизована обробка інформації, накопичення та зберігання великих обсягів інформації на машинних носіях, передавання інформації на будь-якій відстані у стислі терміни та, безумовно, забезпечення надійного захисту інформації та систем, в яких вона використовується, на усіх ланках ділових процесів. Усі сучасні сфери діяльності все більше потребують інформаційного обслуговування, опрацювання великих обсягів інформації і Комісія не є виключенням.

Протягом 2019 року здійснювались заходи з розробки електронних форм подання учасниками ринку капіталу адміністративних даних та іншої інформації у вигляді електронних документів до Комісії.

Комісією було розроблено та затверджено 11 документів нормативно-технічного характеру, які стосувались внесення змін до описів електронних форм подання адміністративних даних та інформації учасниками ринку. Проведена робота з модернізації та адаптації відповідного програмного забезпечення Системи моніторингу ринку цінних паперів в частині обробки та зберігання інформації на врахування змін, розроблених нормативно-технічних документів:

- наказ Голови Комісії від 15.02.2019 №36 «Щодо внесення змін до деяких наказів щодо затвердження Описів розділів та схем XML файлів електронної форми інформації (адміністративних даних, звітності)»;
- наказ Голови Комісії від 28.02.2019 №42 «Про внесення змін до Опису розділів та схем XML файлів електронної форми адміністративних даних депозитарних установ»;
- наказ Голови Комісії від 19.03.2019 №55 «Щодо внесення змін до наказу Голови Комісії від 05.11.2015 №219 «Щодо затвердження Опису розділів та схем XML файлів електронної форми інформації емітентів цінних паперів відповідно до Положення про розкриття інформації емітентами цінних паперів»;
- наказ Голови Комісії від 19.03.2019 №56 «Про внесення змін до Опису розділів та схем XML файлів електронної форми адміністративних даних депозитарних установ»;
- наказ Голови Комісії від 05.04.2019 №76 «Щодо внесення змін до наказу Голови Комісії від 05.11.2015 №219 «Щодо затвердження Опису розділів та схем XML файлів електронної форми інформації емітентів цінних паперів відповідно до Положення про розкриття інформації емітентами цінних паперів»;
- наказ Голови Комісії від 12.04.2019 №78 «Щодо внесення змін до наказу Голови Комісії від 05.11.2015 №219 «Щодо затвердження Опису розділів та схем XML файлів електронної форми інформації емітентів цінних паперів відповідно до Положення про розкриття інформації емітентами цінних паперів»;
- наказ Голови Комісії від 16.04.2019 №82 «Щодо затвердження Опису розділів та схем XML файлів електронної форми інформації підприємств, що становлять суспільний інтерес, яка надсилається у вигляді електронних документів до НКЦПФР»;
- наказ Голови Комісії від 15.05.2019 №92 «Щодо внесення змін до наказу Голови Комісії від 05.11.2015 №219 «Опису розділів та схем XML файлів електронної форми інформації емітентів цінних паперів відповідно до Положення про розкриття інформації емітентами цінних паперів»;
- наказ Голови Комісії від 23.05.2019 №98 «Щодо затвердження змін до Опису розділів та схем XML файлів електронної форми адміністративних даних торговців цінними паперами»;
- наказ Голови Комісії від 08.10.2019 №155 «Щодо затвердження змін до Опису розділів та схем XML файлів електронної форми адміністративних даних організаторів торгівлі»;
- наказ Голови Комісії від 27.12.2019 №231 «Щодо затвердження змін до Опису розділів та схем XML файлів електронної форми адміністративних даних торговців цінними паперами».

За проектами інформатизації в 2019 році укладено 24 договори та отримано послуг і обладнання на суму, що перевищує 7 млн грн. За підсумками 2019 року було забезпечено виконання кількох критичних завдань, які впливають на стан технічного оснащення Комісії та рівень захисту інформації, впроваджено заходи безпеки, що дозволяють ефективно, економічно та доцільно використовувати інформаційні ресурси та обладнання.

Оновлено серверне обладнання та програмне забезпечення, придбано обладнання та сформовано підґрунтя для впровадження системи резервного копіювання, що дозволяє автоматизувати процеси резервного копіювання та відновлення даних в Комісії. Здійснювались заходи необхідні для запровадження функціонування Центру збору фінансової звітності відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 28.02.2020 №419 із змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 11.07.2018 №547.

Протягом 2019 року було забезпечено супроводження обладнання та програмного забезпечення, що належать до критичної інфраструктури Комісії.

Виконання пріоритетних завдань в забезпеченні захисту інформації, організації мережевої та серверної інфраструктури дозволило підвищити якість державного управління, розширити доступність національних і світових інформаційних ресурсів, скоротити строки та підвищити якість передачі інформації, підвищити ефективність боротьби з використанням неліцензійного програмного забезпечення, з правопорушеннями на фондовому ринку, підвищити рівень захисту та безпеки інформації, підвищити продуктивність та поліпшити умови праці працівників.

Відповідно до законодавства України та для забезпечення захисту інформації, як від зовнішніх, так і від внутрішніх загроз упродовж 2019 року в Комісії створено дві комплексні системи захисту інформації та отримано Атестати відповідності на ІТС «Офіційна електронна пошта НКЦПФР» та ІТС «Офіційний вебсайт НКЦПФР».

Комісія забезпечує розкриття публічної інформації у формі наборів відкритих даних відповідно до Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 21.10.2015 № 835. Розкриття наборів відкритих даних Комісії здійснюється на Єдиному державному вебсайті відкритих даних (<https://data.gov.ua>) та на вебсайті Комісії (<https://www.nssmc.gov.ua>), переважно у вигляді структурованих даних, що дозволяють здійснювати її автоматизоване оброблення електронними засобами.

Комісія забезпечує оперативне інформаційне наповнення та актуалізацію інформації у формі наборів відкритих даних: протягом 2019 року здійснено близько 70 оновлень інформації, щодо 10 наборів відкритих даних, які формуються Комісією.

Також Комісією було забезпечено за підтримки Державної установи «Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України» вільний та безоплатний доступ до значного за обсягом інформації та складного за структурою набору даних «Інформація, що міститься в Загальнодоступній інформаційній базі даних про ринок цінних паперів» у форматі, що дозволяє її автоматичне оброблення електронними засобами, на вебсайті Загальнодоступної інформаційної бази даних НКЦПФР про ринок цінних паперів.

За допомогою відповідного інтерфейсу прикладного програмування (server-side Web API) на вебсайті Загальнодоступної інформаційної бази даних НКЦПФР про ринок цінних паперів в режимі реального часу можна отримати актуальну інформацію у вигляді наборів даних, зокрема: інформацію емітентів, інформацію щодо вчинених правочинів на біржах та поза фондовими біржами, інформацію управителів іпотечним покриттям, рейтингових агентств.

Набори відкритих даних Комісії користуються попитом громадськості, зокрема, набір даних «Відомості про власників значних пакетів акцій емітентів цінних паперів», та використовуються приватними розробниками інтернет-сервісів.

